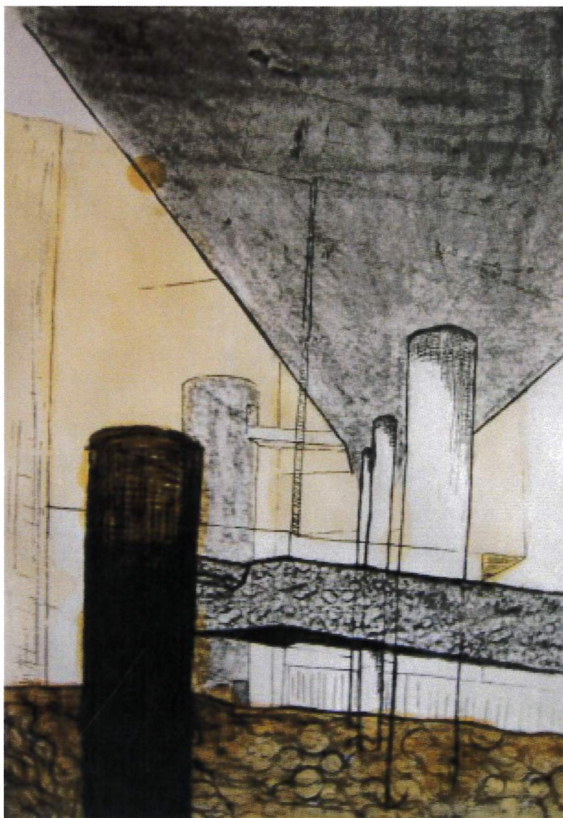
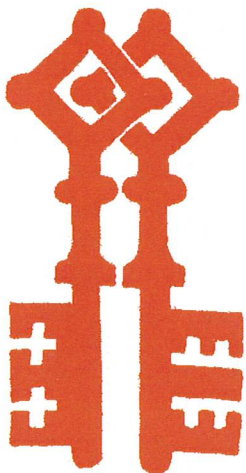
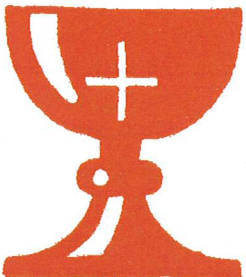
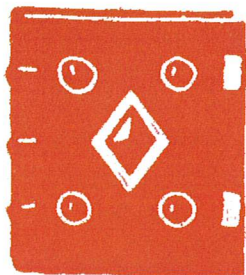

RE-FORMATIO

Meddelelser om kirkelig fornyelse i Danmark

ISSN 0900-8519

„Herre, vis mig din vej” af Birgit Elmon

Jul 2011

Navnet over alle navne

Engang sattes der lighedstegn mellem dansk statsborgerskab og tilslutning til den kristne tro. At være dansk var også at være kristen. Måske var man ikke kirkelig, men gudløs var man ikke, man forstod sig som kristen. Denne slutning kan ikke uden videre drages i dag. De gudløse vinder frem. Det fornuftige Ateistisk selskab har påtaget sig at organisere dem. Man ønsker humanisme på naturalistisk grundlag. Det kristne Danmark udfordres. Konvent for Kirke og Theologi satte allerede i 1984 fokus på ateismen. Vi graver gammelt guld frem. For Ordet blev kød og tog bolig blandt os.

AF SØREN POULSEN, KERTEMINDE (SP I BOLBRO, 1984)

Bibeltide

Tekst:

- ♦ Gud svarede Moses: »Jeg er den, jeg er!« Og han sagde: »Sådan skal du sige til israelitterne: Jeg Er har sendt mig til jer.«

2 Mos 3,14

Salmer:

- ♦ Lovsynger Herren
- ♦ Jesus er navnet mageløst

DER SKAL IKKE i denne bibel-time tales om Moses og hans kaldelse, men om den Guds navn, som bor i et utilgængeligt lys, om Gud, der gav sig tilkende som Abrahams, Isaks og Jakobs Gud og som dog bærer en skjulthed i sit navn, så dåren i sit hjerte kan sige: »Der er ingen Gud«. Det er verdens visdom. Men der findes en anden: Visdommen fra Gud, og den er uløseligt forbundet med Jesu navn og person, han som fik NAVNET OVER ALLE NAVNE, i hvilket hvert knæ engang skal bøje sig og hver tunge skal bekende til Gud Faders ære: JESUS KRISTUS ER HERRE.

Apostlen Peter udfører en underger-ning i Jesu navn. Han helbreder en vanfør tigger ved Den skønne Port til Jerusalems tempel (ApG 3).

„I Jesu Kristi Nazarærens navn, stå op og gå“, sagde han. Og manden blev helbredt for sin medfødte lam-melse. Undergerningen fører til, at den helbredte priste Gud, mens hans bekendte blev fyldt med rædsel over det, der var sket. Da holdt Peter en tale, hvori han siger, at det ikke er i kraft af egen magt eller gudsfrygt han har øvet dette, men at Abrahams og Isaks og Jakobs Gud, den fædrene Gud, har herliggjort sin tjener Jesus. Jesus kaldes i talen LIVETS FYRSTE. Ham havde Jerusalems indbyggere slået ihjel, men Gud oprejste ham fra de døde. Det er i tro på hans NAVN underet er sket. Det er ham Moses pegede på, det er ham profeterne henviste til. Og tilhørerne er profe-ternes børn og sønner af den pagt, som Gud sluttede med fædrene, da han sagde til Abraham: „I din sæd skal alle jordens slægter velsignes.“

Senere bliver Peter forhørt i Syne-driet (ApG 4), fordi opstandelsesfor-kyndelsen vakte harme. På spørgs-målet om, af hvilken magt eller i hvilket navn undergerningen er sket, svarer Peter, at det skal være alle vitterligt, at det er ved Jesu Kristi Nazarærens navn, som I har kors-fæstet, men Gud oprejst fra de døde, ved dette navn er manden blevet

helbredt. „Han er den sten, som blev agtet for intet af Jer, I bygnings-mænd, men som er blevet hoved-hjørnестenen. Og der er ikke frelse i nogen anden; thi der er ikke noget andet navn under himmelen, givet blandt mennesker, ved hvilket vi kan blive frelst.“

NÅR VI HØRER en sådan beretning, så er der een ting, som falder i øjne-ne, og det er, at apostlen Peter tolker Den gamle Testamente på en særlig måde. Vi kan så sige, at det er hans tidshistoriske, jødiske baggrund, som er årsag til denne anvendelse af skriften, og, at vi med vor historiske viden og bevidsthed ikke kan følge ham og ikke kan gøre ham kunsten efter: at føje DET NYE TESTAMEN-TE SAMMEN MED DET GAMLE'. Og dog må vi prøve at gøre, hvad han gjorde. Dog må vi med ham og med den gamle kirke søge at forene, hvad der for os så let bliver adskilt. Vi finder nok Det gamle Testamente i Det Nye, men er såre betænkelige ved at se DET NYE i DET GAMLE. Det er sandt og det må vi slå fast med syvtommersøm, der er fortolk-ningsmåder, som vi ikke kan gentage, fordi de er utroværdige. Og det drejer sig ikke om at finde en utro-værdig form for fundamentalisme frem af skuffen. Det drejer sig om at

høre påny, det drejer sig om at finde den rigdom, som den sterile universitetsteologi ikke rigtig når frem til, men som *er* der! Det slår ofte én, at man udmærket i umiddelbarheden kan finde den oversete sammenhæng og rigdommen. Også uden at komme i konflikt med det foreliggende historiske materiale, men ikke uden at komme i konflikt med den form for historisk bevidsthed, som ikke kan tænke Det gamle og Det nye Testamente sammen til en enhed. Historien siger, at de samles i Jesus Kristus. At Johannes Døberen og han var jøder, at vi ikke kan læse Det nye Testamente uden Det Gamle. I ordets lys skal vi lære at læse påny.

Det betyder, at Jesu egen brug af Det gamle Testamente er af yderste vigtighed for os. Og urmenighedens med.

Så han ikke sig selv deri? Som den så ham. Som hans menighed altid har set ham. Og kan vi uden dette syn tale om hans navn som „Navnet over alle navne“. Der er ikke givet menneskene noget andet navn ved hvilket vi kan blive frelst. Det er og har altid været troens påstand om Vor Herre Jesus Kristus, fortættet og smukt udtrykt af Ambrosius Stub:

Ved Jesu Navn forlades alle Synder,
Ved Jesu Navn udslettes Gælden rent,
Ved Jesu Navn kom jeg blandt dem,
Gud ynder,
Ved Jesu Navn er intet mig forment;
Det er ved Jesu Navn,
min Bøn af Gud skal høres;
Det er i Jesu Navn,
min Sjæl skal saliggøres.

*Ambrosius Stub: ET VARIGT VEL
ER DOG ENGANG AT FINDE.
Aria over ApG 4,12).*

AT GENVINDE umiddelbarheden i fortolkningen uden at sætte sin redelighed overstyr, betyder ikke vilkårlighed. Men der sker sommetider dette at ordene bliver os for stærke og tager os i deres magt. Vi kender vist alle til det, når vi fordyber os i gammeltestamentlige skrifter, at en ny erkendelse af sammenhæng trænger sig på. Vi ser det tydeligt i Jesu lidelseshistorie, hvor det er umuligt at skille skriftstederne fra det faktisk hændte. Der lever Den lidende Herrens Tjener. Der er det skete afspejlet i skriften. Vi kan ikke lade være med at tænke begivenhederne og skriftens ældgamle ord sammen til en ubrydelig enhed. En gåde for vor forstand. Og dog må også den undrende se sammenhængen i respekt for det historiske materiale, som ligger foran

den. Her er historie og forkyndelse vævet sammen i en sådan grad, at sammenhængen består på en sådan måde, at det gamle og det nye er sammensmeltet til en ubrydelig enhed. Det drejer sig ikke alene om, at de første kristne var jøder og at deres hellig skrift var Det gamle Testamente. Men om noget mere. Som er troens hemmelighed.

APOSTLEN PAULUS taler i første korinterbrev om verdens visdom og om Guds: „For vel er ordet om korset en dårskab for dem, der fortabes, men for os, der frelses, er det Guds kraft — der står jo skrevet: *De vises visdom vil jeg ødelægge, de kloges klogskab vil jeg tilintetgøre*. Hvor er de vise henne, hvor er de skriftkloge, hvor er denne verdens kloge hoveder? Har Gud ikke gjort verdens visdom til dårskab? For da Gud i sin visdom ikke ville, at verden skulle kende ham gennem sin egen visdom, besluttede Gud at frelse dem, som tror, ved den dårskab, der prædikes om. For jøder kræver tegn, og grækere søger visdom, men vi prædiker Kristus som korsfæstet, en forargelse for jøder og en dårskab for hedninger; men for dem, der er kaldet, jøder såvel som grækere, prædiker vi Kristus som Guds kraft og Guds visdom.“ — 1 Kor 1,17-24.

I det følgende uddybes talen om Guds visdom:

„Dog, visdom taler vi om blandt de fuldkomne, men ikke en visdom, som er af denne verden eller fra denne verdens forgængelige herskere. Hvad vi taler om, er Guds hemmelige visdom, som var skjult, men som Gud allerede før tidernes begyndelse havde bestemt skulle føre os til herlighed. Den visdom har ingen af denne verdens herskere kendt, for havde de kendt den, ville de ikke have korsfæstet herlighedens Herre. Men som der står skrevet: *Hvad intet øje har set og intet øre hørt, og hvad der ikke er opstået i noget menneskes hjerte, det, som Gud har beredt for dem, der elsker ham*, det har Gud åbenbaret for os ved Ånden. Thi Ånden ransager alt, selv Guds dybder. For hvem ved, hvad der bor i mennesket, undtagen menneskets egen ånd? Således ved heller ingen anden end Guds ånd, hvad der bor i Gud. Vi har ikke fået verdens ånd, men Ånden fra Gud, for at vi skal vide, hvad Gud i sin nåde har givet os.“ — 1 Kor 2,6-12.

JOB TALER om Guds visdom:

„Men visdommen, hvor finder man den? Hvor bor indsigten? Mennesker kender ikke vejen til den, den findes ikke i de levendes land. Dybet siger:

„Den er ikke hos mig!“ Havet siger:
„Hos mig er den ikke!“

Den kan ikke fås for rent guld og ikke betales med sølv, den kan ikke erhverves for Ofir-guld, for kostbare shoham-sten eller safirer.

Hverken guld eller glas står mål med den, den kan ikke byttes ud med kar af det reneste guld, for ikke at tale om koraller og bjergkrystal; den, der har visdom, har mere end perler. Nubierens topas står ikke mål med den, den kan ikke erhverves for det pure guld.

Men visdommen, hvor kommer den fra? Hvor bor indsigten? Den er usynlig for alt levende, selv for himlens fugle er den skjult.

Underverden og død siger: „Kun rygtet om den er kommet os for øre.“

Kun Gud kender vejen til den, kun han ved, hvor den bor, thi hans øje rækker til jordens ender, under himlen ser han alt.“ — Job 28

I ORDSPROGENE kap. 8 personificeres Visdommen:

„Hør, visdommen råber, forstandigheden løfter sin røst. ... I tåber, skaf jer forstand! Lyt, for jeg siger det rette, fra mine læber kommer retskaffenhed; ja, sandhed forkynder min mund. ... Ved mig hersker konger, og fyrster fastsætter, hvad ret er. ... Jeg elsker dem, der elsker mig, og de,

der søger mig, finder mig. ... Jeg færdes på den retfærdige vej, på de rette stier, for at give dem, der elsker mig, rigdom i eje, jeg fylder deres forrådsdamre.

Som begyndelsen på sine handlinger skabte Herren mig, som det første af sine værker dengang. Fra evighed er jeg dannet, fra begyndelsen, før jorden blev til. Jeg blev født, før strømmene var til, før der var vandrige kilder; da bjergene endnu ikke var sat ned, forud for højene blev jeg født, førend han skabte landjorden og markerne og de første støvkorn i verden. Da han grundfæstede himlen, var jeg der allerede, da han lagde jordens flade fast på urdybet, da han samlede skyerne deroppe, da han lod urdybets kilder strømme, da han satte en grænse for havet, så vandet ikke kunne overtræde hans befaling, da han lagde jordens grundvolde fast, var jeg ved hans side som hans fortrolige; jeg var til glæde for ham dag efter dag, jeg dansede foran ham hele tiden, jeg dansede på hans vide jord og glædede mig over menneskene.

Men hør nu på mig, sønner! Lykkelige de, der holder sig til mine veje. Lyt til belæringen og bliv vise, lad ikke hånt om den! Lykkeligt det menneske, der hører på mig, så han dag efter dag våger ved mine døre og holder vagt ved mine dørstolper. For den, der finder mig, finder livet

og opnår Herrens velbehag. Men den, der går fejl af mig, skader sig selv, alle, der hader mig, elsker døden.“ — jf. Matt 7,7f & Joh 16,23f.

DETTE STED OM VISDOMMEN er et af Det gamle Testaments underligt stærke steder. Vi forstår lidt mere af Pauli tale. Vi ser som i et spejl Kri-stus komme. Som GUDS VISDOM.

Jesus måtte selv se, hvordan den regnedes for dårskab: „Men hvad skal jeg sammenligne denne slægt med? Den ligner børn, der sidder på torvet og råber til de andre: Vi spillede på fløjte for jer, og I dansede ikke; vi sang klagesange, og I sørgede ikke. For Johannes kom, han hverken spiste eller drak, og folk siger: Han er besat. Og Menneskesønnen kom, han både spiser og drikker, og folk siger: Se den frådser og dranker, ven med toldere og syndere!“ Dog, VISDOMMEN har fået ret ved sine gerninger.“ — Matt 11,16ff.

Ja, gerningerne fra dåben i Jordan til korset på Golgatha. Gerninger som netop øvedes for at udføre, „hvad ret er“ — Matt 3,15.

At Jesus som Guds VISDOM spillede en rolle for Paulus er evident. Man kan næppe tænke sig, at han brugte denne betegnelse uden hensyn til de gammeltestamentlige ste-

der om VISDOMMEN. Det ville dog være mærkeligt. Men tænker han disse steder med, er vi i nær forbindelse med MENNESKESØNSTRADITIONEN. Som det kan ses af de her anførte steder om VISDOMMEN, kan man næsten ikke undgå at tænke VISDOM og MENNESKESØN sammen.

I Oldkirken finder vi også tilknytning til visdomstraditionen og samtænkning af denne med kristologien, så man kan sige Sønnen, Ordet og Visdommen i samme åndedræt. Læg f.eks. mærke til, hvorledes og hvor selvfølgelig Augustin sammen-tænker tingene i BEKENDELSER:

„I begyndelsen skabte du Gud, himlen og jorden, i dit ord, i din søn, i din kraft, i din visdom, i din sandhed; på forunderlig måde talte du, på forunderlig måde udførte du din tanke. Hvem fatter dette, hvem kan forklare det? Hvad er det, der som et lys åbenbarer sig for mig og trænger ind i mit hjerte uden at såre det? Jeg forfærdes, men jeg drages mod dets glød. Jeg forfærdes, når jeg ser, hvor ulig jeg er det, jeg drages i samme grad, jeg er det lig. Visdommen selv er det, hvis stråler lyser for mig og bryder gennem de skyer, der dækker mig, hver gang jeg tynget af syndens straf vender mig fra den og bliver tilbage i mørket. For i en sådan grad er min kraft hensygnen i svaghed, at jeg ikke formår at holde fast ved mit

virkelige gode, før du, Herre, som har forbarmet dig over al min uretfærdighed, også helbreder al den skrøbelighed, der tynger mig; thi ikke alene forløser du mit liv fra forkrænkkeligheden, men du vil også forbarme dig over mig, krone mig med barmhjertighed og mætte min higen mod det gode, så jeg bliver ung igen som ørnen. Thi ved håbet er vi frelst og i tålmodighed forventer vi opfyldelsen af dine forjættelser. Den, som formår det, han lytte til dig, når du taler i hans indre; jeg griber med tro til din åbenbaring og udbrøder med den: *hvor herlige er dine gerninger, Herre, alt har du skabt i din visdom; din visdom er begyndelsen, og i den har du skabt himlen og jorden.*

NÅR FORSKERE i almindelighed siger, at det er meget vanskeligt at afgøre, om Jesus har brugt messianske titler om sig selv eller ofte mener, at han ikke gjorde det — og derpå drager den konklusion, at menigheden gjorde ham til forkyndelsens centrum, hvor det hos ham gjaldt Guds rige, eller siger, at den forkyndende blev den forkyndte, så er sådanne udsagn baseret på vigtige og historisk sikre iagttagelser. Der er ingen tvivl om, at Jesus f.eks. undgik Messias titlen, fordi den ikke svarede

til hans sendelse. Alligevel blev han kaldt Jesus Kristus af menigheden. Det er egentlig gådefuldt. Man kan sige, at Jesus accepterer Peters bekendelse: „Du er Kristus, den levende Guds søn“. Ja, men det er netop i denne sammenstilling — og netop som åbenbaring. — Matt 16,16f.

Der er en skjulthed hos ham. Evangelierne ved det. Vi ser det tydeligt i Markus-evangeliet med forbuddene mod at røbe, hvem han er. Det vi plejer at kalde Messias hemmeligheden. Når det hævdes som indiskutabelt, at Jesu forkyndelse ikke bare blev gentaget efter påskebegivenhederne, men at der er et brud mellem Jesu forkyndelse og kirkens forkyndelse af ham, så er det alligevel et spørgsmål, om det er så ligetil. Det er sandt, at der ikke blot er tale om en gentagelse. Det ser vi klart hvad messias titlen angår. Men evangeliernes viden om, at Jesus ikke selv kaldte sig Messias eller brugte andre af de højhedstitler, som han fik i menigheden, betyder dog ikke, at Jesus ikke forkyndte sig selv. At sige, at den forkyndende blev den forkyndte, er en voldsom forenkling.

Når Jesus ikke kunne benytte Messias titlen, betyder det f.eks. at han må tilbagevise et verdsligt messias-håb, at han ikke er nogen politisk frelser-skikkelse. Han vil forstås ret.

Anderledes forholder det sig, når talen er om Menneskesønsbetegnel-

sen. Jeg har tre vigtige steder i mine tanker, dels det allerede ovenfor anførte fra Matt 11 samt to steder hos Markus:

„For den, der skammer sig ved mig og mine ord i denne utro og syndige slægt, skal Menneskesønnen skamme sig ved, når han kommer i sin faders herlighed sammen med de hellige engle.“ — Mark 8,38

Ypperstepræsten spurgte ham igen: „Er du Kristus, den Velsignedes søn?“ Jesus svarede: „Det er jeg. Og I skal se Menneskesønnen sidde ved den Almægtiges højre hånd og komme med himlens skyer.“ — Mark 14,61-63.

Det er sandt, at der de to sidste steder er en sproglig distance mellem Jesus og Menneskesønnen. Men kan det ikke forklares både psykologisk og teologisk, når man betænker, at han giver indhold til titlen? Når man betænker, at han nu er den fornedrede og skal lide og dø førend han kommer igen for at dømme levende og døde? Og naturligvis kunne han ikke benytte titlen uden at den var ladet med indhold. Der var det særlige ved Menneskesønnen, at han var et himmelsk væsen, guddommelig og værende hos Gud i himmelen, skjult til de sidste tider. Han er til før alle andre skabninger, ser ud som et menneske, men har guddommelige egenskaber. Engang, ved verdensafslutningen skal han stå frem som

verdenshersker og dommer over levende og døde. Han skal komme på himmelens skyer. At Jesus ikke skulle have kunnet se sig selv som kommende fra Gud (Jf. f.eks. Joh 16) og som den der skulle komme igen for at dømme levende og døde (Jf. de ovenfor anførte steder om Menneskesønnen, hvis dom afgøres af menneskers forhold til Jesus) forekommer mig *fortænkt*. Jeg mener, at distancen er forklarlig, men at den ikke betyder, at Jesus anså Menneskesønnen for en anden end sig selv. Det er af hans egen mund vi hører denne betegnelse, ikke i menighedens bekendelse. Som lyder KYRIOS JESOUS. Her har Jesus fået navnet over alle navne. Alle andre betegnelser siger for lidt. Men for at sige, hvem Jesus er, hvad han er, blomstrer en frodighed af betegnelser frem, som alle peger på ham som HERREN.

DA GUD åbenbarede sig for Moses var det som fædrenes Gud, Abrahams, Isaks og Jakobs Gud. Og han sagde: Således skal du sige til Israellitterne: JEG ER har sendt mig til jer.

Der er en hemmelighed i navnet. Det er forjættelsens Gud som taler, den hellige Gud, som intet menneske har set eller kan se. Han som udvalgte sit ejendomsfolk for at føre det ud

af Ægyptens elendighed, som forbarmer sig over det. HERREN.

Evangelisten Johannes ved, at den samme hemmelighet er hos Jesus. Der er en skjulthet i åbenbaringen. Vi ser i et spejl i en gåde. Vi kan aldrig trænge ind. Men vi kan høre, tro, lovsynge og bekende. Ingen kan sige „Jesus er Herre“ uden ved Helligånden – og Helligånden har vi fået i menigheden, for at vi kan vide, hvad der er os skænket af Gud – 1 Kor 2, 12.

Johannes beretter om disiplene i et stormfuldt mørke, da de sejlede på Genesareth sø (Joh 6). De er alene. Men de ser Jesus komme vandrende på søen og forfærdes.

Vi forstår nok lidt af Johannes' billedsprog. Hans dybde. Disiplene er i fare, ser afgrunden under sig. Som de så den, da Jesus blev korsfæstet. Før han var blevet deres håb. Men så kommer han til dem og hans ord er EGÅ EIMI, frygt ikke. Det betyder, at den opstandne Jesus er Herre. Det betyder, at frygtens tid er forbi. Jesu FRYGT IKKE lyder over vort liv.

Men i dette EGÅ EIMI er hemmeligheden (Joh 6,20). Johannes kan ikke blive træt af at udlægge det for os. Det bliver sagt med Jesus egne ord: „Jeg og Faderen vi er eet.“ Det bliver sagt underfundigt med mange billeder, som Johannes bruger, når Jesus siger „JEG ER“. Nu udfyldes dette JEG ER. „Jeg er livets brød, Jeg

er verdens lys, Jeg er fårenes dør, Jeg er den gode hyrde, Jeg er opstandelsen og livet, Jeg er vejen, sandheden og livet, Jeg er det sande vintræ.“ Det er uhyre vigtige billeder. Sådan har Gud åbenbaret sig i sin søn, som han af kærlighed hengav for os, i hvis navn der alene er frelse.

For mig at se knytter Johannes med dette EGÅ EIMI tilbage til den messiasproblematik, som findes i Markus evangeliet, for at få sagt, at Jesus åbenbarer Gud – og at GUD ER KÆRLIGHED, som det senere hedder i 1 Joh: „Gud er kærlighed, og den som bliver i kærligheden bliver i Gud, og Gud i ham.“

Man kunne også sige, at Johannes med dette EGÅ EIMI får sagt det, der ifølge de synoptiske evangelier kendetegner Jesus: At han taler med myndighed. Det at han har en usædvanlig og uhørt selvbevidsthed. Han siger: „I har hørt, at der er sagt til de gamle, men JEG SIGER jer.“ Han stiller sig over Moses, over Loven, hvad kun een kan gøre, nemlig Gud selv. Og han gør netop, hvad der alene tilkommer Gud. Han handler i Guds sted på Guds vegne, når han fører tilgivelsens ord. Vi ser det i lignelserne om det tabte og det fundne. Han er selv aftegnet deri. Når han finder synderne, når han har fællesskab med dem, når han gør sig til eet med dem, så er det Guds tilgivende kærlighed som er på færde iblandt mennesker.

Enhver, som har beskæftiget sig indgående med evangelietraditionen, må sige med Jacob Jervell: „Om vi bruker alle vitenskapelige hjælpemidler og utruster oss med all historisk kritikk, vil vi overfor de påviselige ekte Jesus-ord overalt støte på samme fenomen. Stadig reiser Jesus kravet om å bli forstått som en som på en særskilt måte handler med Guds fullmakt og i Guds sted. Det mest tilspissede uttrykk får dette i de mange utsagn hvor Jesus hevder at et menneskes dom og frelse vil være avhengig av den stilling det tar til hans forkynnelse og person. Ikke at han er forbilde og ideal. Slike tanker mangler i evangeliene. Men at han har den siste fullmakt, at mennesker i ham er stilt overfor Guds endegyldige og avgjørende vilje med mennesker. Derfor kan han handle på en måte som etter jødisk oppfatning var forbeholdt Gud. Han kan tilsi syndens forlatelse, og det var Guds rett alene. Han kan forære Guds rike til mennesker. Han kan uttale den endelige dom over andre mennesker. Hva han forkynder er intet mindre end dette at Guds rike er iferd med å bryte frem ved hans egen person og opptreten“. (Jacob Jervell: Den Historiske Jesus, s. 57). Jf. Matt 12,28: „Men hvis det er ved Guds ånd, at jeg driver dæmonerne ud, så er Guds rige jo kommet til jer.“

Vi er ved historikerens sikre viden. Men der er ikke noget svælg mellem denne viden og det navn Jesus fik i den kristne menigheds bekendelse, navnet over alle navne, HERREN. Han som åbenbarede sig for sit folk, han som fører sin vilje igennem, han som er Alfa og Omega – og som kommer igen i herlighed. „Jeg og Faderen vi er eet“. Abrahams, Isaks og Jakobs Gud, skaberen af himmel og jord, har givet sig tilkende som frelser og genløser.

Han kom til os, han som var ORDET hos Gud, ja var Gud, som er ophav til alt. Han kom til os i vort mørke – som Johannes så ham vandrende på frygtens vande, hvor vi går under. Han er lyset, som mørket ikke besejrede. Han kom i sin Faders navn. Kaldte Gud sin Far – og „gjorde sig selv Gud lig“, sagde jøderne – og siger historikerne. Men troen siger at han havde denne lighed. Havde den fra begyndelsen af. At han var den enbårne søn, som var eet med Faderen og udstrålede hans herlighed. Og at alle, som tager imod ham, bliver i ham, giver han magt til at være Guds børn. Han er Faderens tolk.

„Han, som havde Guds skikkelse, regnede det ikke for et rov at være lige med Gud, men gav afkald på det, tog en tjeners skikkelse på og blev mennesker lig; og da han var trådt frem som et menneske, ydmy-

gede han sig og blev lydig indtil døden, ja, døden på et kors. Derfor har Gud højt ophøjet ham og skænket ham navnet over alle navne, for at i Jesu navn hvert knæ skal bøje sig, i himlen og på jorden og under jorden, og hver tunge bekende: Jesus Kristus er Herre, til Gud Faders ære. — Fil 2,6-11.

Der er kun frelse i hans navn. Derfor gælder det om at forkynde ham som Guds VISDOM om end verden finder, at det er dårskab. Som Paulus skriver: „Da jeg kom til jer, brødre, forkyndte jeg ikke Guds hemmelighed for jer med fremragende talekunst eller visdom, for jeg havde besluttet, at jeg hos jer ikke ville vide af andet end Jesus Kristus, og det som korsfæstet. — 1 Kor 2,1f.

Ikke at ville vide af andet end Jesus som korsfæstet. Her er kernen. Det evangelium vi lever på. Ambrosius Stub skriver om dette Paulus-sted:

Hvad siger Du Talekunst, Daarligheds Tolk!
Hvortil skal jeg vide de Fabler, du fører?
Du prædiker Løgne for Vantroens Folk,
Du ved kun at kildre de kløende ører.
Hvad har vel dit selvkloge Paafund for Fynd?
Du lærer Fornuften de selvgjorte Dyder,
Men hvad der ej kommer af Troen er Synd;
Saa føder din Lærdom de kløgtige Lyder.
Bort kødelig Visdom, bort prægtige Ord!
Jeg følger en salig Enfoldigheds Regler:
Det ene, jeg Synder vil vide paa Jord,
Er Guds og min egen korsfæstede Mægler.

(Hvad regner Naturens Ransagere op. Tanker over 1 Kor 2,2).

Der kan være grund til at minde om dette prunkløse evangelium Jf. 1 Kor 15 i en tid, hvor Jesus-skikkelsen bemægtiges uretmæssigt, uden hold i den historiske virkelighed, af en politisk teologi, som gør Jesu navn til et navn blandt andre, — og i en tid, hvor skabelsesteologi uden Jesus Kristus som det absolutte centrum i den kristne tro synes at kunne vinde fodfæste, så navnet også her fortønes. Hvad Paulus og med ham Ambrosius Stub udtrykker er, hvad vi må holde fast ved som kristne. Det er det centrale i al kristen tale. Jesus er navnet mageløst.

Troens pensel

Fra Vejen KIRKE-nyt har vi klippet sp. Fensteen Madsens hilsen i uge 18:

I ALSACE i nord-Frankrig i byen Colmar hænger der et korsfæstelsesbillede, som gør et voldsomt indtryk på den besøgende.

Det er malet af Mathias Grünevald i årene 1513-15 og går under navnet Isenheimer-alteret. På en næsten kul-sort baggrund hæver sig et vældigt kors af rå tilhugne planker. På korset hænger en blodig og forvreden skikkelse, dækket med sår, som var den rullet igennem et tjørnekrat. Fra hovedet med tårnekronen løber blodet ned langs den lemlæstede krop. Ved korsets fod er Maria Magdalene sunket sammen vridende sine hænder i fortvivelse.

Til venstre står Maria Jesu mor i en tilstand af afmagt, men støttet af disiplen Johannes. Til højre står en høj senet mand, hvis skikkelse er dækket af et rødt klæde. Det er Johannes Døber. I den ene hånd holder han den Hellige Skrift, med den anden peger han på den mishandlede skikkelse på korset. Hvis kirken mangler en god idé til at forstå, hvad den er til for, — kan det findes her. Dette voldsomme alterbillede viste i sin tid

enestående klart — og det var jo reformationstiden — at kirkens opgave er at pege hen på den korsfæstede Jesus. Kirken skal ikke tiltage sig andre målsætninger end at pege på denne forvredne skikkelse — og så råbe det ud: Så langt gik han i at gøre vor sag til sin... : „for min skyld blev du så forladt og af Guds vrede taget fat, at aldrig jeg forlades skal i dødens dybe grumme dal...”

Det drejer sig ikke om, at kirken skal gøre sig populær, — at den skal være kulturel og spille tilpas med i tidens idealiserende målsætninger, hvad angår kulturliv og familieliv.

Kirken skal pege på Kristus. Og ved at samle sig helt om denne opgave, gør kirken nok folk og samfund og den enkelte en tjeneste, som er mere påkrævet og vigtigere end alt andet. Og dybest set også ønsket og respekteret, — når der nemlig ses bort fra den almindelige medieskvalder. Kirkens påstand må altid være at menneskelivet først får sin rette dimensioner, først ses i det sande lys, når det konfronteres med Jesus fra Nazaret. □

Hvor længe kan vi blive ...

Formandstale ved Fællesskabet Kirkelig Fornyelses landskonvent i år

AF PASTOR EM. OLAV FOG, TEBSTRUP

Hvor længe kan vi blive i folkekirken? Hvor skal vi gå hen? Hvad med en vækkelse?

HVOR LÆNGE KAN VI blive i folkekirken? Jeg røber vist ikke nogen hemmelighed ved at spørge så direkte. Det er jo gammeldags spørgsmål, som er blevet stillet i årtier. Netop som højkirkelige med vor katolske kristendomsforståelse har vi altid været kritiske over for folkekirken. Hvem husker ikke C.B. Hansen, Theodor Kühl, Urban Schrøder, Lund Pallesen, Poul Ulsdal og alle de andre guttermænd, som talte både klogt og morsomt om folkekirkens lakajer, som bukker og skraber for folkemajestæten, og som talte om deformation i stedet for reformation. Man kæmpede for præsteembedets integritet, mod kvindepræstereformen, mod nadversløseriet og liturgiløsheden.

Man bliver helt glad, når man læser i de gamle numre af RE-FORMATIO.

Se nu f. eks. hvad Carl Ulrik — pseudonym for C.B. Hansen, efter hvad der er blevet mig fortalt — skriver i julenummeret 1960 (nr. 6) under overskriften: „Grønt Lys for damerne”: „Bispekandidater, der flinkt forstår at jonglere med deres overbevisning, har nu opdaget, at hensynet til det økumeniske vist ikke skal tages så tungt. De store udenlandske højkirker vil nok være så opportunistiske, at de i forholdet til os vil lade 7 og 5 være lige trods vore kvindelige præster. Det er ikke andet, end hvad vi længe har frygtet, da vi jo ved, at megen højkirkelighed ikke er andet end liberal teologi og seriøs moralisme, overtrukket med en glasure af menighedskallipasta. Ligeså har bispe-kandidaterne inderlig ret i, at de skriftord, man hidtil har anført mod damerne, vist alligevel ikke siger det ene eller det andet. — Det skulle de bare have sagt noget før. — Fra den kirkelige fornyelses side vil vi da nu heller ikke anføre skriftord mod damerne mere, men derimod

for dem. Kirkens Herre sagde: Se, jeg sender jer som får iblandt ulve, og han sendte ingen kvinder. Intet ordentligt mandfolk kunne da heller tænke sig noget så lavt og dekadent som at sende kvinderne ud til ulvene.”

Siden dengang har vi ofte også harceleret over vore sølle biskopper, som ikke aner noget som helst om teologi, men i stedet excellerer i kirkepolitik og rænkespil, ligesom vi også for længst er holdt op med bibelcitaterne, da vi er blevet klare over, at Kristi historiske indstiftelse af embedet, som findes så velbevidnet i kirkens katolske tradition, er fuldt tilstrækkelig til at afvise vore kære søstre fra kirkens altre. Vi har endda så stor medlidenhed med dem (de kære søstre), at vi gerne vil redde dem ud af det ulvekobbel, de uafvendende er havnet i og lider under — endda så stærkt, at mange af dem må opgive ægtefælle og familieliv og søge skilsmisse.

Få Kristus-centrerede prædikener

Men nedturen for folkekirken fortsætter. Prædikenerne bliver tyndere og tyndere, ofte består de for det meste i noget fra første trosartikel, om Guds gode gaver, om naturen, venskabet, kærligheden og alt det dejlige. Hedonismen holder sit indtog med livsnydelse som livets højeste mål. Derimod bliver Kristus-

centrerede prædikener stadig sjældnere. Der prædikes stadig sjældnere om livet med Jesus Kristus og om betydningen af hans død og opstandelse. Det er tankevækkende, at nok prædikes der meget om kærlighed, også Guds kærlighed, men sjældent at denne Guds kærlighed viser sig i det største af alt: Kristi offer — det som er til stede på kirkens alter. Vor Herre Jesus Kristus sagde selv, at „større kærlighed har ingen end den at sætte livet til for sine venner” (Joh 15,13). Tanken om teosis (at vi kan få guddommelig natur) er så afskrækkende, at man hellere end gerne skrotter Kristus.

Mange prædikener om Helligånden

Helligånden prædikes der derimod en del om. Det er selvfølgelig, fordi man kan putte alt det, man ikke kan forklare ind i Helligånden, og der er rigtig meget, man ikke kan forklare. Spiritualitet er blevet moderne, og man jonglerer med lysglober, pilgrimsvandring, spagettigudstjenester, babysalmesang, bamsedåb o. lign. Ja, ja, det er der jo ikke ret meget ondt i, bortset fra bamsedåb, og måske der endda findes mennesker, som derigennem styrkes i troen, hvad jo kun godt er — men hvem ved? Er Kristi ord og indstiftelser ikke langt vigtigere? Følelserne har indtaget nådemidlernes plads. Det er ikke, hvad Kristus har indstiftet, der

betyder noget, men derimod hvad jeg føler. Derfor tabes respekten for Kristi indstiftelser som dåb, nadver, embede og skriftemål. Her er det særlig embedet, som ikke engang præsterne gider respektere, der taber i værdi.

Homo-debatten

På det sidste er der kommet homofili og homovielser til. Det hedonistiske samfund er kommet så langt ud, at man ikke engang gider respektere virkeligheden, men vil designe den om igen. Gud gjorde det ikke godt nok første gang, da han skabte mennesket som mand og kvinde. Al denne homosnak sker ikke af respekt for andre mennesker og deres seksuelle anlæg, af respekt for virkeligheden, hvad man så absolut bør gøre, men af satanisk lyst til at efterabe Gud og skabe sit eget menneske og sin egen verden. Den homofile tilbøjelighed og det homofile forhold må vi respektere, men lad være med at kalde det et ægteskab, for det er det ikke – det er nemlig goldt! Og definitionen på ægteskab er, at det er stedet, hvor børn avles, fødes og vokser op. Nu har mennesker de sidste 50 år kunnet leve i parforhold uden at være gift – hvorfor kan man så pludselig ikke mere, bare fordi der er kommet bøsser og lesbiske par til.

Det titaniske menneske

I den senere tid er jeg begyndt at længes efter naturvidenskaberne, for der er der ikke så megen plads for ideologierne. De er jo eksakte videnskaber. Det er ikke fornuften og dens naturvidenskabelige resultater, der er fjende af Kristus og hans kirke. Tværtimod! Det er det titaniske menneske, der har røvet ilden fra guderne, og som nu breder sig og gør sig stor. Det er det menneske, som med sin ideologitænkning vil designe tilværelsen om igen og blive som Gud. Virkeligheden, som er Guds skabte verden, og fornuften, som er Guds logos, er nu engang Guds og menneskets bedste ven. Det er altså fornuften, der er det, ikke fornuftens lillebror fantasien, som jo udgør en frodig grobund for menneskets designertrang.

Sammenbrud og kirkespaltninger

Men hele dette ragnarok, som vi i denne tid oplever i vor kirke – ikke bare i vor kirke, men i hele den protestantiske verden, – gør, at mange mennesker vrider hænderne i fortvivlelse: Hvad skal vi dog gøre, siger de. Vi kan slet ikke genkende vores gode gamle kirke. Kirken er vor moder, som vi nødig vil svigte, men hvad skal vi gøre, når det er hende, der svigter os? Når kirken ikke længere sørger for, at der holdes regelmæssig gudstjeneste i vore sog-

ne. Slet ikke med retteligt indviede præster med fuldmagt til at forvalte Kristi sakramenter? – eller i det mindste dog sørger for, at det bare sker inden for en radius af 20-30 km? Vore biskopper driver faktisk hæderlige mennesker ud af kirkerne.

Det er jo ikke bare vi højkirkelige, der er stillet i denne fortvivlede situation. Utallige andre oplever det også. Inden for vækkelsesbevægelserne er man begyndt for sig selv, idet man opretter den ene valgmenighed eller frimenighed efter den anden. Men hvad hjælper det at købe sin egen kanon og begynde for sig selv? Desuden lever mange af disse menigheder uden biskoppeligt tilsyn.

Kirkens herre er én, og hans kirke er én. Han ønsker sammenhold i sin kirke. Skismaet mellem øst- og vestkirken i 1054 var ikke den store katastrofe. Ud fra forhandlinger mellem de to kirker er der allerede opnået en del, og hvad der endnu mangler, ser ud til at kunne læges.

Men skismaet på reformationstiden var langt værre. Her er det romerkirken, der bærer hovedansvaret, idet det var den, der smed Luther ud af kirken, – ikke omvendt – så Luther som det kristen-menneske, han var, der ikke kunne leve uden kirke, blev nødt til at danne sin egen evangeliske kirke. Vi må huske på, at vores egen kirke – den såkaldt evangelisk-lutherske – blot er en nødløs-

ning, i mangel af bedre – netop fordi et kristenmenneske ikke kan leve uden kirke med dens embeder og sakramenter.

Men kirkespaltningen på reformationstiden blev en katastrofe, idet den satte gang i og legitimerede en række spaltninger: først de reformerte kirker og dernæst alle deres mere eller mindre kristelige aflæggerer, som lagde mere vægt på mennesker og deres trosindstillinger end på Gud og hans indstiftelser: baptister, døbere og sværmere, men også metodister, adventister, Jehovas Vidner, kvækere og lignende.

Der er aldrig kommet noget godt ud af kirkespaltninger, for kirkespaltninger betyder, at mennesker lægger større vægt på egne meninger, egne oplevelser og egne følelser end på Jesu Kristi kirke og hans indstiftelser til vor frelse. Det gælder også i dag. Alle de mange udbrydergrupper i folkekirken mener det godt – og vi forstår dem så udmærket – men det er alligevel ikke den rigtige vej.

Kun én kirke

Der er kun én kirke: Jesu Kristi kirke, og hvor finder vi så den? Det må være en kirke, der står i uløselig forbindelse med Jesus Kristus og hans apostle. Kirken bygger nemlig på apostlenes grundvold (Ef. 2,20). Hvis vi ser os om i verden, er der kun to

steder, hvor det er tilfældet: de orthodoxe kirker og de romersk-katolske. Det er de eneste nulevende kirker, der har rødder tilbage til urkirken. Denne kontinuitet er det nødvendigt at have, hvis man ønsker autentisk kristendom.

Måske er der nogle, som vil påstå, at også de lutherske kirker har rødder tilbage til urkirken. Ja, det har de, men det er kun via romerkirken, og så overlevede de kun ved at alliere sig med staten, hvilket blev vor kirkes achilleshæl. Professor Bernt Oftestad skriver i RE-FORMATIO 2010/3-4 om „Reformationens kollaps“, at vi må „betragte hovedparten af de lutherske kirker som et forsøg på at retfærdiggøre syntesen mellem stat og kirke og som en løsning på de problemer, der er forårsagede af dette politiske arrangement“.

Heraf kommer i virkeligheden alle de problemer, vi lider under i dag, og de løses ikke ved, at vi fremturer ad samme bane. Tværtimod forstørres de. Derfor nytter det ikke at danne valg- og frimenigheder. De er nok uafhængige af staten, men som aflæggere af den med staten forbundne kirke slæber de videre med dens problemer. Det vil sige, at vi må bryde med dette falske spor og finde tilbage til rødderne. Det er kirkens apostolske tro, vi må gå ud fra, og den finder vi kun i de orthodoxe og katolske kirker, som i tidens løb des-

værre også har tilføjet en hel del mere, som vi evangeliske ikke har så let ved at kapere.

Altså lad os bare droppe al tanke om en ny forbedret lutherdom og finde tilbage til oldkirken. Men hvordan gør vi det? Skal vi bare konvertere tilbage til Rom? Det er der nogle af vore, der har gjort. Sidst Henrik Ertner Rasmussen. Men det er altså ikke så let endda. Siden reformationen er der sket en udvikling i både den romerske og den lutherske kirke. Vi har fjernet os ret langt fra hinanden. Særligt er der det juridiske. Romerkirken er ikke bare dogmatik, men i høj grad også jura, og det er det sværeste at tilpasse sig til. Det drejer sig også om vaner og regler.

Den nye økumeni

Nu er der imidlertid sket en udvikling på det økumeniske felt. Vi ser det først og fremmest i romerkirkens forhold til de anglikanske dissidenter i England. De har fået en særordning med romerkirken, så de kan optages i den, men beholde deres anglikanske skikke. En forudsætning er naturligvis, at de anerkender romerkirkens embede, herunder paveembedet, og at de anerkender kirkens 7 sakramenter. Men er det så svært? Det er ikke her, problemet ligger.

Jeg er overbevist om, at Romerkirken i retfærdiggørelsesspørgsmålet i

sidste ende vil acceptere en retfærdiggørelseslære, der ikke hindrer evangeliske i at konvertere til Rom – læg mærke til min negative formulering: „ikke hindrer evangeliske“! Hvis Romerkirken gør det, er den i virkeligheden på nippet til at anerkende CA art. 4. Men vi må naturligvis ikke være blinde for, at den stadig holder fast ved Tridentinums læreafgørelser – spørgsmålet er så bare, hvordan de tolker dem.

Sådanne modsigelser som f.eks. CA art 4 og Tridentinum er noget, som Romerkirken ellers er kendt for at kunne håndtere. Man kalder det Romerkirkens *complexio appositorum* – modsætningernes sammensætning – et udtryk som Friedrich Heiler anvender i sin bog fra 1923 „Katholizismus, seine Idee und seine Erscheinung“, men også gentaget af Karl Adam i „Das Wesen des Katholizismus“ fra 1940.

I klar modsætning til Catholicismens *complexio oppositorum* er netop Lutherdommens *alene*: „ved troen alene“ – ”ved skriften alene“. Udtrykkene stammer ikke fra Luther selv, men udtrykker dog Luthers inderste mening, nemlig troens kompromisløse fastholden ved sandheden og den alene. Sådan set er Catholicismen mere favnende og bred end Lutherdommen, som hvad

frelsen angår, ikke indgår kompromiser.

Vores evige frelse, som er det vigtigste af alt, kan der ikke indgå kompromiser om.

For at vende tilbage til anglikanerne. Dissidenterne får til gengæld for deres konversion ret til deres traditionelle jurisdiktion, deres traditionelle liturgi og hele kirkelige liv. Mon noget tilsvarende kan opnås for os, så vi beholder Luthers lille Katekismus, som faktisk er helt katolsk, vores liturgi og vore salmer. Jeg ved det ikke, men betvivler det – det er vi for få til, – med mindre vi kan komme med i en pulje sammen andre evangelisk-lutherske i Europa. Det bliver helt sikkert romerne, der dikterer betingelserne, og det er os, der må stå med hatten i hånden. Det er der sikkert ikke mange af os, som er interesserede i.

Sådan set er vort problem uløseligt. Gør vi det ene, er det forkert, gør vi det andet, er det også forkert. På den måde er vi blevet handlingslammede i folkekirken, og det er da også det, jeg fornemmer er tilfældet. Ingen gør noget, og tiden går bare, og vi driver sammen med den og dens ånd..

Vejen frem

Det kan godt ske, det ender med, at vi konverterer til Rom! Hvis jeg med en sådan udtalelse kan være med til at fremprovokere et ubændigt raseri,

så folk kommer op af chaiselongerne og går til angreb på mig og mine her fremførte udtalelser, har jeg dog opnået noget positivt, nemlig en vækkelse, så mennesker vågner op og gør noget ved tingene.

Intet mindre end en vækkelse skal der til! — en landsdækkende omvendelse, ja ikke bare det, en verdensopspændende vækkelse! Den kommer ikke, før vi er rystede i vort dybeste indre og kommer i nød for vor frelse. Gud hjælpe os dertil!

PASTOR EM. KNUD CHRISTENSEN blev født d. 7. december 1936 og sov ind d. 19. marts i år. Han blev 74 år gammel.

Han begyndte som Dansk sømandspræst i New York i 1965 og kom derfra til Virum i 1967 for så derefter at slå sig ned i Frederikssund i 1972, hvor han var sognepræst til sin afsked.

Knud Christensen havde et stort hjerte, dels for alle, som led og havde det hårdt, og dels for Kristi kirke, dens gudstjeneste og dens menigheder. Han var en flittig og samvittighedsfuld præst, loyal og trofast, og han skånede ikke sig selv, men var samtidig et hjertevarmt menneske med en smittende humor. Kolleger kaldte ham for „lille smil.“

Hans omsorg for andre gav sig udslag i indsamling af tøj og andet til østlandene. Han var flere gange af sted med store læs til Polen og Litauen. I sit sogn gik han tit på husbesøg, og særligt arresten og sygehuset havde hans bevågenhed.

Knud Christensens omsorg for kirken gav sig udslag i engagement i den højkirkelige bevægelse, hvis organisation FKF, Fællesskabet Kirkelig Fornyelse, han var med til at stifte i 1979. Han sad i bestyrelsen i mange år og var redaktør af bladet „RE-FORMATIO“ i endnu flere år. Han var med til at starte FKF's familielejre på Sundevedcentret og de sidste år endda som lejrens kok, der stod for indkøb og arbejdsfordeling. Dette sidste viser blot, at han var et særdeles praktisk menneske.

Som højkirkelig var det naturligvis gudstjenesten, messen, som var det centrale for ham. Han var en god liturg og med sin gode stemme kunne han sætte kulør på gudstjenesten og dens andagt. I det hele taget var han en af dem, som kunne aflive myten om, at højkirkelige gudstjenester skulle være kedelige. Han var desuden en af pionererne for tidesangen på dansk.

Knud Christensen er savnet i vores midte.

Fremtiden for RE-FORMATIO

Vi bryder os slet ikke om sparetider, men sandt er det, at udgifterne ved at udgive et lille blad som dette tærer på ressourcerne.

AF REDAKTØR STEEN SUNESEN, AARHUS

Bladet har ligget stille siden pinsenummeret. Det er alt andet end tilfredsstillende, men har af personlige årsager ikke kunnet være anderledes i år. Mange af bladets læsere har opnået en alder, hvor det overvejes om abonnementet skal fortsættes. Kirkelig Samling om Bibel og Bekendelse — som vi på mange områder er tæt forbundne med — har besluttet at lade *Kirkelig Information* udgå som egentlig blad. Af portohensyn udsendes fremover et nyhedsbrev, der henviser til artikler, der kan læses on-line på en pc eller på en Ipad. Disse artikler kan man få en udskrift af. Det hedder vist noget i retning af omstillingsparathed til den digitale virkelighed.

RE-FORMATIO's økonomi er på samme måde anstrengt. Vi har ganske enkelt brug for flere betalende læsere, hvis det skal være økonomisk forsvarligt at fortsætte en papirbaseret udgivelse. Det bliver et af de punkter, vi skal drøfte i bestyrelsen i det nye år.

Men allerede nu er det klart, at vi skal prioritere den digitale virkeligheds muligheder og udbygge vores hjemmeside. I forbindelse med gennemtænkning af fremtidens udfordringer har Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE fået ny kasserer, Henrik Didier Gautier, se bagsiden for nærmere adresseoplysninger.

Med disse linjer ønskes bladets læsere en glædelig jul og et velsignet nytår.

Steen Sunesen

WWW.RE-FORMATIO.DK

Ritualdannelse ??

I KRISTELIGT DAGBLAD d. 26.11.2011 henvendte en række præster sig i et åbent brev til landets biskopper i forbindelse med ritualdannelse for indgåelse af og velsignelse af enskønnedes samliv. Udgivekredsen bag REFORMATIO takker præsterne for initiativet. Vi undrer os også, og bringer derfor med tilslutning det åbne brev her

DE 23. NOVEMBER om morgenen kunne man læse på Kirkeministeriets hjemmeside, at regeringen har besluttet, at homoseksuelle par skal kunne indgå ægteskab på rådhuset og i folkekirken på lige fod med ægtepar bestående af en mand og en kvinde, og at der skal udarbejdes et ritual for homoseksuelle pars ægteskabsindgåelse.

Vi var nok en del, for hvem denne regeringsbeslutning kom overrumplende, idet diskussionen om, hvorvidt et registreret partnerskab er det samme som et ægteskab, stadig pågår og skiller vandene i folkekirken.

Men selvfølgelig burde ingen være overrasket over, at kirkeministeren ønsker at gå imod sproget, al menneskelig erfaring samt 2000 års kirkelig og verdslig forståelse af ægteskab og familie.

Hvad der imidlertid kan undre, det er, at man i bekendtgørelsen fra Kirkeministeriet kan læse, at biskopperne har tilkendegivet, at de vil indgå i samarbejdet om at udarbejde det nye vielsesritual.

Kan det virkelig passe, at samtlige biskopper i Danmark er af den overbevisning, at det homoseksuelle parforhold er af samme art som ægteskabet mellem mand og kvinde?

Kan det passe, at samtlige landets biskopper er uanfægtede af, at kirkens ægteskabsvelsignelse hidtil har hvilet på Skriftens ord om, at Skaberen fra begyndelsen skabte dem som mand og kvinde?

Kan det passe, at samtlige landets biskopper er uanfægtede af, at kravet om, at det registrerede parforhold skal regnes for et ægteskab, udtrykker en ukristelig tro på, at virkeligheden er noget, vi mennesker selv skaber; at virkeligheden altså ikke er givet, men er en menneskelig konstruktion?

Ifølge denne tro skabes virkeligheden i den menneskelige bevidsthed – "vi er, hvad vi synes, vi er".

For kristent forstået er mennesket skabning, og virkeligheden skabt af Gud. Ægteskabet (foreningen af de to "forskelligheder", mand og kvinde) er en gud-given ordning, hvoraf alt menneskesamfund udspringer.

Samtidig er denne forening af mand og kvinde et billede på Kristus og kirken, hvilken det eksisterende vielsesritual tydeligt understreger.

Lad det være sagt, så det ikke skal misforstås: at ægteskabets ordning som familiestiftende velsignelse ikke er ensbetydende med en fordømmelse af homoseksuelle mennesker.

Men den angiver en forskel – den forskel, at ikke ethvert menneskeligt forhold bygget på kærlighed er et ægteskab, for ægteskabet er noget ganske bestemt: det forpligtende forhold mellem mand og kvinde. Velsignelsen lyses ikke over følelser, men over ordningen. Denne ordning bliver af Gud selv kaldt velsignet, hvilket alene er grunden til, at kirken velsigner den.

Undertegnede præster i folkekirken er ganske uforstående over, at I biskopper uden videre kan forene jeres bispeløfte om troskab mod bibel og bekendelse med udarbejdelsen af et ægteskabsritual for homoseksuelle. Vi forventer en omhyggelig redegørelse for hver enkelt biskops teologiske begrundelse for et sådant rituals overensstemmelse med Skriften og bekendelsen.

Dette så meget desto mere, som vi i vores præsteløfte har lovet at agte vores foresatte. Men hvordan kan man som præst agte en biskop, der lader hånt om Skriften og bekendelsen, og som åbenlyst føler sig kaldet til at formulere en ny virkelighed?

Det er trist at se, at den offentlige mening åbenbart er mere skræmmende for vor tids biskopper, end de vilde dyrs tænder i Colosseum var det for oldkirkens biskopper.

Agnete Raahauge, sognepræst, Hørup Sogn, Haderslev Stift; Claus Thomas Nielsen, sognepræst, Stauning, Skjern Pastorat, Ribe Stift; Søren Holm, sognepræst, Flødstrup-Ullerslev Pastorat, Fyns Stift; Karsten Bjerreskov Farup, sognepræst, Herstedvester Sogn, Helsingør Stift; Elisabeth Krarup Jensen, sognepræst, Augstenborg Sogn, Haderslev Stift; Morten Rydal, sognepræst, Hem-Hindborg-Dølby Pastorat, Viborg Stift; Jesper Bacher, sognepræst, Tirsted-Vejleby-Hillested-Skørtinge Pastorat, Lolland-Falster Stift; Margrethe Horstmann, konstitueret sognepræst, Søllested-Skovlænge-Gurreby Pastorat, Lolland-Falster Stift; Sten Vedstesen, sognepræst, Brøns-Vodder Pastorat, Ribe Stift og Morten Brøgger, sognepræst, Stillinge-Hejninge Pastorat, Roskilde Stift. □

Justin Martyr (100 - 165)

„Mens jeg fandt min glæde i Platons lære, hørte jeg, hvordan de kristne blev bagtalt, men så, at de var frygtløse over for døden og alt andet skræmmende.“

FRA PETER HALLDORFS „DET FÆDRENE OPHAV“

FORLAGET AROS udgav i 2002 en dansk oversættelse af Peter Halldorfs bog om 21 kirkefædre under titlen: „Det fædrene ophav.“

Den henleder opmærksomheden på at der var ægte kristendom til mellem Paulus og Luther, noget mager luthersk teologi i det 20. århundrede tenderede til at overse. Ved at læse kirkefædre eller ved at læse om dem, kan man få lukket op for en større verden. Bogens titel angiver på én gang en sammenhæng, som er god at vedkende sig, og giver plads til, at vi selv skal forvalte arven, skriver Niels Thomsen, tidligere rektor på Præstehøjskolen.

Klipet fra bogen bringes med tilladelse fra forlaget. God læselyst. For første gang — eller igen.

PÅ EN STRAND ved Middelhavet leder en ung mand efter fred og hvile for sin sjæl. Snart skuer han ud mod de skummende bølger, snart stirrer hen ned i sandet. Efter at have passeret gennem hænderne på et helt kobbelt af åndelige lærere, er hans søgen gået i stå. I horisonten går solen ned i det urolige hav, og lyset forsvinder.

Justin blev født af græske forældre først i 100-tallet og voksede op i Flavia Neapolis, det gamle Sikem i Samaria. Justin viste helt fra sine unge år anlæg for tilværelsens mysterier. Spørgsmålene om de store sandheder interesserede og foruroligede ham. Det store spørgsmål var ikke, om Gud eksisterer — senantikken var gennemsyret af åndelighed — men: hvem er Gud? Skuffet i sin jagt på værens grund var han ved at fortvivle. Var Gud overhovedet tilgæn-

gelig? Var det menneskets lod aldrig at nå til vished om den virkelige virkelighed?

Justin begyndte sin søgen hos stoikerne, men opgav denne vej, da han syntes, at de lagde mere vægt på selvbeherskelse end gudhengivelse. Han fortsatte til Aristoteles, men havde det uheld at havne i hænderne på en pengebegærlig lærer. Da han allerede efter tre dage afkrævede Justin kursusafgiften, svarede han med at blive borte fra forelæsningerne. „Den mand var overhovedet ikke filosof,“ konstaterer han skuffet.

Næste ophold var en skole, som dyrkede Pythagoras' ideer. Her blev Justin tilbudt et komplet kursus i datidens videnskaber. „Inden du begynder på filosofien, må du studere musik, astronomi og geometri.“ Utålmodig — han vil straks tage fat på spørgsmålene om Gud — rejser han videre og slår sig efter en tid ned ved en kendt platonikers fødder. Her føler han sig endelig på rette vej — blot for at rammes af et åndeligt bagslag: „Jeg havde overvurderet min egen åndelige udvikling!“ Målet for al hans længsel var at skue Gud, men dertil syntes vejen lige så lang og uvis som nogensinde.

Det er her, vi møder Justin ved havet, alene med sig selv og sine spørgsmål i skumringen. Først opdager han ikke, at en fremmed nærmer sig. En gammel mand går op ved

siden af ham og slår følge med ham på stranden. De to er snart fordybet i samtale. Justin fatter tillid til den gamle mand og fortæller ham sin historie. Han har nu et godt råd, som ingen tidligere har givet ham: „Unge mand, Platon er ganske vist god, men du skal ikke nøjes med ham. Hvorfor ikke studere jødernes hellige skrifter, profeterne og vidnerne til den Jesus, som de kalder Messias.“ Intet af dette var Justin ubekendt. Opvokset i de egne, hvor det hele havde udspillet sig, kendte han de usandsynlige beretninger om Jesus og opstandelsen. Men han havde end ikke overvejet, at de kristne, som var foragtede og bagtalte i de kredse, hvor Justin bevægede sig, skulle have noget at lære ham.

Den fremmede forlader Justin lige så pludseligt, som han er kommet. Justin så ham aldrig igen. Men det korte møde på stranden blevet vendepunkt i hans søgen. „Straks flammede en gnist op i mit indre, og jeg blev grebet af en kærlighed til profeterne og de mænd, som var Kristi venner.“ Nu begynder han at fordybe sig i den kristne tro, og langsomt kommer overbevisningen: „kun denne filosofi er vis og troværdig.“

Det var Justins søgen efter sandhed, der førte ham til kristendommen. Desuden så han, med hvilken holdning de kristne gik i døden, og det gjorde et dybt indtryk på ham.

„Mens jeg fandt min glæde i Platons lære, hørte jeg, hvordan de kristne blev bagtalt, men så, at de var frygtløse over for døden og alt andet skræmmende. Jeg indså, at det var utænkeligt, at de levede i ondskab og vellyst.“ Justin fortsætter: „Da jeg opdagede, hvilken ondskabsfuld forklædning de onde ånder havde givet de kristnes hellige lære for at hindre andre i at tilslutte sig dem, lo jeg – både over ophavsmanden til disse falsknerier og deres forklædninger og over de meninger (om de kristne), som havde vundet en sådan popularitet.“

Justin så kristendommen som fuldendelsen af alt godt inden for filosofien, i særdeleshed inden for platonismen, som han tidligt sympatiserede med. Han skulle blive en af pionererne i det gigantiske projekt at bygge bro mellem den græske filosofi og den kristne tro.

DE KRISTNES fremgang i den senantikke verden gav i 100-tallet anledning til voksende modstand, ikke bare i form af brutale forfølgelser, men også gennem angreb på selve trosindholdet. Kristendommens udbredelse tvang samtidens intellektuelle til at tage den alvorligt. Ledende filosoffer fatter penen for kritisk at granske det bud-

skab, som ikke ligner noget, man har mødt før. Talen om Guds menneskebliven og de dødes opstandelse provokerede den hellenistiske åndeligheds profeter.

Udfordringen besvares fra kristent hold, og en ny type forkyndere begynder at træde frem for at imødegå angrebene ved at forsvare troen på den filosofiske arena. *Karismatikerne* havde domineret gennem de første generationer, da evangeliet overrumplede verden gennem en overbevisende smitsomhed, som bestod i ånd og kraft mere end i ord og visdom. Da kristendommen bliver mere etableret og spørgsmålene, om hvad der adskiller den kristne gud fra de andre guddomme, dukker op, fremstår *apologeterne*. Deres rolle bliver at forsvare og forklare troen for de dannede grupper i samfundet. En opgave, som allerede Paulus havde taget på sig. I sin berømte tale på Areopagos i Athen prædikede han Kristus ved at gå ud fra et alter tilegnet en ukendt gud. I brevet til de kristne i Filippi sammenligner han sig selv med en, som „forsvarer og underbygger evangeliet“.

Justin Martyren kom efter sin omvendelse til at gøre forsvaret af troen til sin store og lidenskabelige livsopgave. Han er den første i rækken af fremstående åndelige ledere i 100-tallet, som giver spørgsmålet om sandhed højeste prioritet i forsvaret

for evangeliet. Hans vigtigste argument for den kristne tro blev dens gyldighed som sand filosofi.

DEN STORE UDFORDRING for Justin, ligesom for mange af hans efterfølgere blandt kirkefædrene, blev at forankre den kristne tro i det græske miljø og give den græsk sprogdragt. Justin var skolet i samtidens filosofi og dermed trænet i dialogen med sin generations tænkere og søgende. Han talte deres sprog og var hjemme i deres verdensbillede. Trods sin kritik af filosofferne, afskriver han dem ikke. De har på forskellige måder foregrebet Kristus, roser Justin, fordi Logos, Guds evige Ord, har været virksomt i verden, længe inden Ordet blev kød.

Begrebet *Logos* var omdrejningspunktet i den græske filosofi. Det indeholdt en mængde betydninger og forestillinger: ord, tale, væsen, fornuft, plan. For grækerne stod *Logos* for den guddommelige orden, som styrer verden, og som mennesker er en del af. Det er dette ord, Johannes benytter i prologen til sit evangelium, hvor han identificerer Ordet med Gud: „Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud“ Joh 1,1. I filosofiens og evangeliets fælles tale om *Logos* ser Justin en linje mellem Platon og Jesus. Filosofferne havde

fundet brudstykker af sandheden; i evangeliet blev billedet helt. Platonismen var et skyggebillede, i Kristus åbenbares hele virkeligheden. „Alt, som er sandt, hvem der end har sagt det, tilhører os kristne,“ skriver han.

Den kristne tro var for Justin den fuldkomne filosofi. Filosofien er visdommens ven – *filosofia* betyder ven af visdom – og summen af Guds visdom havde fået krop i Kristus. Den kristne var således den sande filosof. Som konsekvens heraf, klædte Justin sig i den såkaldte *pallium*, kappen, som blev båret af de græske filosoffer. Som kristen lærer så han sin rolle på samme måde som filosofferne: at være en vejleder til sandheden. Og sandheden var det „våben“, som mennesket kunne bruge til at besejre det løgnagtige hjerte med. Termen „filosofi“ havde et langt videre indhold end i vore dage. Filosofien fungerede i højere grad som „terapeut.“ Han hjalp mennesket til at forstå sig selv og dermed til at overvinde sine svagheder.

Der var forskellige meninger i oldkirken om, hvor langt ind på modpartens banehalvdel, det var tilrådeligt at gå i den hensigt at føre dialog med filosofferne. Mest kritisk var Tertullian. Men det blev den linje, som Justin var fortalende for, som fik størst gennemslagskraft. Hvis Gud er skaber, er verden fuld af tegn på

Gud. Verden er fuld af tilknytningspunkter for den kristne. Paulus havde vist vejen: „alt, hvad der er sandt, hvad der er ædelt, hvad der er ret, hvad der er rent, hvad der er værd at elske, hvad der er værd at tale godt om, kortsagt: det gode og det ros-værdige, det skal I lægge jer på sinde“ (Fil 4,8).

Kirkefædrenes udfordring var at bevare evangeliets autenticitet og samtidig gøre det forståeligt i et andet miljø end det jødiske. Et mål af tilpasning – eller inkarnation om man vil – var nødvendig, men også et mål af afstand og egen identitet. Det var ikke en selvfølge, at det kunne lykkes. Hvordan kunne en bevægelse med sådanne krav undgå et blive en sekt, en både skræmmende og isoleret ø i religionernes ocean? Eller omvendt: hvordan kunne den blive folkelig og alligevel fastholde det oprindelige indhold og forblive tro mod sin originalitet? Talte alt ikke for, at den kristne stemme ville forstumme, når den første begejstring kølnedes? Eller forvrænges indtil ukendelighed af pluralismens multireligiøsitet?

I en verden med helt andre gudsbegreber og forestillinger blev det kirkefædrenes opgave at formidle et anliggende, som havde sit udspring i den jødiske tradition. De gjorde det i troen på, at deres budskab var universelt og havde berøringspunkter

selv med de mest fremmedartede religioner og filosofier. Den kristne tro, mente de, har intet at være bange for. Den har forbundsfæller i alt, som er sandt og ret og værd at elske. Overalt. Der, hvor mennesker trænger dybt ind i tilværelsen, er der altid forudsætninger for en dialog, mens samtalen kun på overfladen skaber lukkede døre.

DEN ÅNDELIGE vejledning skete på den tid i et nært samspil mellem elever og lærere. Den voksende kristne bevægelse overtog den model for åndelig uddannelse, som var almindelig i filosofiske kredse i antikken: en lille gruppe elever samledes omkring en erfaren åndelig lærer. „Små studiekredse var den kristne kulturs kraftcentre i det andet og tredje århundrede,“ skriver historikeren Peter Brown.

Uden personlig vejledning var det ikke muligt at gøre fremskridt på den indre vej. Det var de fleste enige om. Og præsternes prædikener oplevedes ikke altid som tilstrækkeligt udfordrende for tanken og det indre liv. De, der mente det alvorligt med deres tro, søgte særlige vejledere, karismatiske personligheder, som man regelmæssigt kom til eller boede hos en længere periode. Sådant berettes der for eksempel om en biskop

fra Kappadokien, som hvert år rejste den lange vej til Cæsarea „for at fordybe sig i sit åndelige liv“ i samtale med den berømte Origenes.

Det er netop i sådanne sammenhænge, ved fødderne af en åndelig lærer eller søgende efter en sådan, vi første gang stifter bekendtskab med mange af kirkens store ledere. De, der med tiden selv skulle få status som efterspurgt åndelige guider, var begyndt deres løbebane på samme måde. Det gjaldt både Justin og flere andre af de første århundreders fremtrædende kristne personligheder.

De spredte forekomster af disciplerkredse, tæt forbundne med en åndelig autoritet, havde også en bagside. Der kunne opstå spændinger mellem den store kirke og mere selvstændige lærere og deres virksomhed. Og når lærerne forsøgte at overgå hinanden i sublime dybsindigheder, lå det snublende nær, at der også blev introduceret ideer, som ledte bort fra den fælles vedtagne kristne tro. *Her-sin*, vranglæren eller kætteriet, havde ofte sin oprindelse hos forkyndere og lærere med stor tiltrækningskraft på mennesker, som søgte et mere radikalt alternativ end det, de kunne finde i det almindelige menigheds-liv. Det var en af grundene til, at en kristendom med en betænkelig gnostisk tendens fik kraftig vind i sejlene i 100-tallet.

MED JUSTIN BEGYNDER endnu en ny litteraturgenre at vokse frem fra kristent hold. Såvel Det Nye Testamente som de apostolske fædres skrifter henvender sig i høj grad til de allerede troende. De er skrevet for at give åndelig vejledning i form af formaning, opmunt-ring og trøst. Modtagerne er fortrolige med tankegang, sprog og billeder.

I de kristnes møde med den hellenistiske verden ser nu en „evangeliserende“ litteratur dagens lys. Af de tre skrifter, som er bevaret fra Justins hånd – han har tilsyneladende forfattet mange flere – har to karakter af apologier, forsvarsskrifter for den kristne tro. Den ene apologi er stilet til kejseren, og den anden, som egentlig er en tilføjelse til den første, er henvendt til senatet i Rom. Det tredje skrift er en redegørelse for Justins dialog med Tryfon, en juridisk lærer, som Justin førte adskillige debatter med i Efesus, den lille by i Lilleasien, hvor han sandsynligvis selv blev kristen.

Efter at have rejst omkring en tid begiver Justin sig til Rom i Antonius Pius' regeringstid (138-161). Der slår han sig ned og grundlægger en skole for kristenfilosofi. En af hans elever er Tatian, som senere blev en af kirkens dygtigste apologeter. I Rom støder Justin også sammen med en af sine stærkeste modstandere, kynikeren Crescens.

Som skribent fører Justin talen om den kristne tro frem for Roms samlede magtelite. Selvom han ikke formulerer sig med samme elegance som en del af de senere kirkefædre, vidner hans skrifter om et glødende engagement. Vi møder et menneske med stor integritet og sandhedskærlighed, en evangelist, som gør sit yderste for at kommunikere med sin samtid.

I sin første apologi – forfattet et sted mellem år 148 og år 161 – opfordrer Justin kejseren til at danne sig sin egen opfattelse af de kristne og deres tro i stedet for at lade sig op-hidse af folkelige fordomme og rygter om de kristnes påståede overtroiske skikke. Han protesterer mod myndighedernes fuldstændig grundløse domme mod de kristne, som afsiges alene på grund af deres bekendelse. „At nogen kalder sig kristen, beviser lige så lidt hans skyld eller uskyld, som at nogen kalder sig filosof.“ Gennem en grundig beskrivelse af de kristnes lære og gudstjenesteliv redegør han for kristendommens historiske forankring og fremlægger argumenter for kristen tro.

I sin anden apologi, som altså hænger sammen med den første, knytter Justin til ved en nylig eksekveret henrettelse af tre kristne i Rom. Han henvender sig direkte til den romerske offentlighed og besvarer blandt andet visse romeres sarkastiske

spørgsmål om, hvorfor de kristne, hvis de ønsker at nå Gud hurtigst muligt, ikke accepterer selvmord. „Hvis vi gjorde det, ville vi handle i strid med Guds vilje,” svarer Justin. „Men når vi stilles for retten, nægter vi intet, da vi ikke anser os skyldige i noget ondt, men mener, at det ville være uærligt, hvis vi ikke på alle områder talte sandt.“ Afslutningsvis opfordrer han kejseren til at lade sig lede af retfærdighed og sandhed i sin bedømmelse af de kristne.

Apologeten Justin blev gennem sit uforfærdede forsvar for den kristne tro til Justin Martyren, det navn, som han blev kendt under i kirkehistorien. En officiel domstolsrapport bekræfter hans martyrium og giver en udførlig beskrivelse af hans død. Sammen med seks andre kristne bekendere i Rom blev Justin henrettet ved halshugning i år 165.

Kollekter og bønner

Veit Dietrich kan synes meget langt væk fra nutidig virkelighed. Holger Lissner er en af de præster, der gennem årene har arbejdet med messens bønner. Nedenfor bringes kollekten til juledag – i næste nummer af bladet vil vi sætte fokus på vor tids gudstjenestesprog.

Juledag A (Fredsfyrsten – Jesu fødsel)

Himmelske Far,
Englesangen er forstummet,
Men i stilheden synger det stadig i os
Som en genlyd af den sang,
Der lød over Betlehems marker

Lad aldrig den tone forstumme,
Lad den klinge med i vore julesalmer,
Og lad glæden nå ud til hele verden,
Til alle, der sørger og savner,
Til alle, der har opgivet at længes og tro.
Lad os finde trøst og frimodighed ved at høre,
Hvad du har givet os i din elskede søn.

Gør glæden stor og håndgribelig for os alle,
Så vi ser dit under,
Fyldes af din fred
Og selv synger med på den lovsang,
Som lyder fra evighed til evighed.

Nadveren

Bearbejdet efter et manuskript til et foredrag afholdt i forbindelse med en kirkeaften i Hans Egedes Kirke d. 22. juni 2011

AF PASTOR RENÉ YDE, MALM

DEN HELLIGE NADVER, „Alterets allerhelligste sakramente“ eller „Eukaristien“ er et offer og et måltid. Den er begge dele på én gang. Nogle af de store misforståelser omkring nadveren i kirkens historie er opstået, fordi man har vægtlagt det ene af disse to aspekter ved nadveren frem for det andet. I middelalderen havde man for eksempel en tendens til udelukkende at betragte nadveren som et offer og måltidsaspektet blev sekundært og underordnet. I vor kirkelige tradition har man derimod haft og har fortsat en helt klar og tydelig tendens til udelukkende at se på nadveren som et måltid. Derfor skal jeg i aften tale lidt indgående om nadveren som offer. Dog vælger jeg at begynde med en lille bibelmeditation om nadveren som måltid.

Lad os se lidt på nadverens to elementer: *Brødet og vinen*.

Brød

Den første gang vi overhovedet læser om brød i bibelen er efter syndefaldet. Før denne katastrofale begivenhed i menneskeslægts historie kunne Adam og Eva bare spise af frugterne på træerne i haven. Efter syndefaldet siger Gud til Adam: „*I dit ansigts sved skal du spise dit brød...*“ (1 Mos 3,19). Nu må menneskene arbejde for føden ude på agerjorden, som er blevet forbandet for deres skyld. Jorden skal dyrkes. Der skal pløjes og sås. Kornet skal høstes og bearbejdes til mel og der skal bages brød. Nu må der arbejdes med sved på panden. Brødet hører altså den faldne verden til. Brødet er en del af livet i denne verden med al dets kamp, lidelse, arbejde og slid og slæb.

Vin

Den første gang vi læser om vin i bibelen, er lige efter syndfloden. Noa er den første, som planter en vin-

gård. Noa drikker sig fuld. Han ligger sanseløs af drukkenskab og der sker noget, som ikke er helt pænt (1 Mos 9,20ff). Vi læser her om den misbrug af vinen, som selv den store patriark Noa forfaldt til og som alt for mange mennesker i tidens løb har ligget under for. Vi ser altså her vinen som en del af livet efter syndfloden i den forarmede verden. Vinen kan være en forbandelse, hvis den ikke bruges i rette tid om med måde.

Nu er der et spændende spørgsmål: Hvornår i bibelen læser vi for første gang om brød og vin samlet? Hvornår nævnes de to ting for første gang side om side? Det gør de faktisk i en åndelig sammenhæng, ja i en gudstjenestelig situation. Vi læser om Abram (senere: Abraham), som har været i krig mod fire konger og som har vundet. Melkisedek, som er konge over Salem (det senere Jerusalem) og som også er præst for Gud den Allershøjeste, himlens og jordens skaber, bringer brød og vin til Abram og velsigner ham (1 Mos 14,18ff). Her læser vi altså om en præst, som kommer med brød og vin som et måltid til den troende og bringer ham Himlens velsignelse. (Abraham kaldes jo troens fader.) Vi læser altså her om disse yderst jordiske elementer, brødet og vinen, som hører denne faldne verden til. De bringes til den troen-

de som et måltid af en præst. Om disse fødemidler på en eller anden måde har indgået i gudstjenesten for Gud den Allershøjeste i Salem, ved vi ikke. Umuligt er det ikke. Hvis det ikke var tilfældet, var der vel ingen grund til at nævne, at Melkisedek var præst. Måske har brødet og vinen været frembåret som et slags måltidsoffer til Gud af denne kongepreæst og altså været offergaver, hvoraf Abram så deltog i et slags offermåltid. Således er det i hvert fald blevet opfattet i den kirkelige tradition, jf. taksigelsesbønnen ved vore nadverfejringer, hvor vi beder Gud tage imod offeret på samme måde som han modtog „*hvad din ypperstepreæst Melkisedek frembar for dig, et helligt offer, en lydefri offergave*.“ Brødet og vinen er altså her taget ud af dagligt brug og sat ind i en åndelig og gudstjenestelig sammenhæng. De er et særligt måltid, et offermåltid, hvorved den troende vederkvæges og vinder styrke efter kamp og prøvelse. Der er tale om et måltid af brød og vin, som fejres og afholdes foran Gud den Allershøjestes åsyn til gavn og til glæde for den troende.

Nadveren som offer

NADVEREN ER centrum for kirkens gudstjenesteliv. Den er hjerteslaget i al kristen gudstjeneste og bør være

det vigtigste i den enkelte kristnes åndelige liv. Den er den nye pagts offertjeneste, fordi den har en direkte forbindelse med Jesu offer på korset, altså med hans lidelse og død for vor frelses skyld. Disse kirkeaftner fejres i regi af Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE og denne bevægelse indenfor den danske kirke har et arbejdsgrundlag. I dette står der om nadveren:

„I den hellige nadver gør Herren ved Helligånden sit offer på Golgata virkende og nærværende i verden og delagtiggør den nadverfejrende menighed i sit legeme og blod under brøds og vins skikkelse. I nadveren opbygges menighedens fællesskab, og den døbt styrkes og forpligtes til et liv i forsoning med Gud og sit medmenneske.”

Først hedder det altså: *„I den hellige nadver gør Herren ved Helligånden sit offer på Golgata virkende og nærværende i verden.”* Det handler om nadverens offerkarakter. Den er en eukaristi, et taksigelsesoffer, en ihukommelse af Kristi offer på Golgata. Ved Helligånden kommer Jesu offer tilstede og virker vor frelse og helliggørelse, når nadveren fejres i verden.

Jeg vil her citere den såkaldte Utrecht-erklærings afsnit om nadveren, som på en kort og god måde siger noget om dette:

„Med tanke på, at den hellige eukaristi altid har været det sande centrum i

katolsk tilbedelse, anser vi det som vor pligt at erklære, at vi med fuld troskab fastholder den gamle katolske lære vedrørende alterets sakramente. Vi tror, at vi modtager vor frelser Jesu Kristi legeme og blod under brødets og vinnens skikkelse. Nadverfejringen i kirken er hverken en kontinuerlig gentagelse eller en fornyelse af det soningsoffer som Kristus én gang for alle gjorde på korset, men den eukaristiske fejnings offerkarakter består i, at den er en vedvarende ihukommelse af det (offer som blev givet på korset), og den handling ved hvilken på jorden gøres virkelig nærværende det ene offer, som Kristus frembærer i himmelen, i følge Hebræerbrevet 9:11f, til frelse for den forløste menneskehed, idet han træder frem for os i Guds nærvær (Heb. 9:24). Dette er egenarten i den hellige eukaristi i forhold til Kristi offer; samtidig er den også et helligt offermåltid hvorigennem de troende, som modtager Kristi legeme og blod, har fællesskab med hverandre.”

Nadverens subjekt

Nadveren er en handling, som udføres. Hvem er det, som „gør noget” i nadveren? Det handlende subjekt i nadveren er Herren Jesus selv. Det er Jesus, som egentlig er den forrettede præst ved enhver nadverfejring. Den jordiske præst er Jesu jordiske repræsentant. Det er ikke, fordi præsten nødvendigvis er et specielt godt

menneske, men han har i præstevielser fået givet fuldmagt til ved nadveren at være et symbol på Jesus. Det er udtrykt sådan, at når nadveren fejres, så låner præsten sine hænder og mund til Jesus og lader Jesus tale og handle gennem sin tjener. På samme måde er det med gudstjenesten i sin helhed. Den jordiske gudstjeneste er et symbol på den gudstjeneste, som foregår i evigheden og der er en virkelig og substantiel forbindelse mellem de to. Som foroven, så forneden! Den egentlige præst er Jesus og det er ham, som fejrer nadveren. Man kunne også sige, at det er den hele Kristus, som handler ved nadverfejringen, altså både hovedet og hans legeme, hvoraf præsten og menigheden er en del, for vi er lemmer på hans legeme i kraft af dåben. Derfor er nadveren også noget, vi gør. Den er en handling, som vi udfører. Jesus sagde jo: *„Gør dette til min ihukommelse.”* Menigheden, præsten og folket, er altså sammen involveret i nadverens fejring. Nadveren er en handling, som vi udfører i fællesskab. Vi fejrer den. Vi frembærer offeret og udfører offerhandlingen.

Det var Herren Jesus selv, som indstiftede nadveren. Før påske, under måltidet, tog Herren et brød, takkede, brød det og gav det til disciplene, idet han sagde: *„Dette er min legeme.”* Og han tog kalken, takkede og gav den til dem, idet

han sagde: *„Drik alle af den, for dette er mit blod, det nye pagts-blod, som bliver udgydt for mange til forladelse af synderne. Gør dette til min ihukommelse.”* Sådan som vi læser om det i evangelierne.

Korsofferet nærværende i verden

Hvad sker der i nadveren? Den er det middel, hvorved Herren gør sit korsoffer *„virkende og nærværende i verden.”* Jesus led og døde på korset. Han gjorde forsoning for synderne. Han ofrede sig selv én gang for alle som det eneste, fuldkomne og fuldt ud tilstrækkelige forsoningsoffer for alle verdens synder. Dette skete på ét bestemt sted og på ét bestemt tidspunkt i verdens historie, nemlig på Golgata udenfor Jerusalem omkring år 33 efter vor tidsregning. Efter opstandelsen drog Jesus tilbage til Himlen og påtog sig embedet som vor himmelske ypperstepræst. Han sidder ved Guds højre hånd og beder for os og gør tjeneste ved helligdommen. Han gør forsoningen gældende for Guds ansigt. Han ihukommer Faderen om sin lidelse og død for menneskenes synder. Han påminder Faderen og sin lidelse og død. Dette er den himmelske gudstjeneste og den tjeneste eller handling, hvorved det som skete én gang for alle på jorden bliver en evig virkelighed for Guds ansigt i Himlen. Nadveren er forbindelsesleddet mellem os og

Gud, mellem jorden og Himlen. Når vi fejrer nadveren på jorden, får vi del i den evigt pågående ihukommelse af korsofferet i Himlen. Nåden bliver tilgængelig. Forsoningen bliver en nutidig og virkende og aktiv virkelighed for os. I nadveren får vi del i begivenheden på Golgata, fordi Jesus fejrer ihukommelsen i Himlen.

En eller anden kunstner burde male to billeder. Det ene af Jesus på korset og det andet af præsten med kalk og disk i hænderne. Under det første skulle der stå: *For alle*. Under det andet skulle der stå: *For os*.

Det er ikke sådan, at nadveren er en gentagelse af korsotret. Man kan nemlig ikke gentage noget, som aldrig er holdt op. I Himlen tilvendes nåden fra Golgata evigt for Guds ansigt og når vi fejrer nadveren, får vi del i denne tilvending og aktualisering af nåden. Nadveren er et ublodigt offer. Jesus lider og dør ikke igen og igen. Det kan han ikke, for han er opstanden fra de døde og kan ikke mere dø. Det gjorde han én gang for alle, men begivenheden skal kontinuerligt gøres virkende og virkelig. Det er dette som sker i nadveren. Nadveren er et offer eller den er offerets brug. På samme måde som ypperstepræsten i den gamle pagt på den store forsoningsdag ofrede syndofferet uden-

for templet og bagefter gik ind i templets Allerhelligste og bestænkede Pagtens Ark med blodet for at skaffede folket soning for synderne, således er det med Kristi offer. Han ofrede sig på korset på jorden (udenfor templet) og drog ind i Himlen (templet) som den korsfæstede og opstanden frelser. I Himlen fungerer han som vor ypperstepræst, som står for Gud Faders åsyn for at skaffe soning for vore synder. Han minder Faderen om sin lidelse og død ved at pege på sig selv. Når vi fejrer nadveren åbnes der en forbindelse til Himlen og de to parallel gudstjenester i Himlen og på jorden smelter sammen til én handling. Nåden og Guds kærlighed bliver tilgængelig for os, når vi fejrer nadveren. Når det ublodige og åndelig offer frembæres, så kan vi blive fyldt med Guds velsignelse og kærlighed og nåde.

Nadveren repræsenterer hele den guddommelige frelseshusholdning i Kristus, som når sit højdepunkt i hans offer på korset og i hans opstandelse. Dette taksigelsesoffer står i direkte forbindelse med korsofferet. Golgataofret bliver virkelig ikke gentaget. Det blev gjort én gang for alle. (Hebr 7,27) Men nadveren er meget mere end et symbolsk billede eller et billede, som minder os om det. Det er det sam-

me offer, som bliver fejret sakramentalt. Det bliver fejret til ihukommelse af Herren og hans frelsesgerninger og ikke bare tilsyneladende, men er en sand og virkelig ihukommelse og en repræsentation av Kristi offer.

Nadveren som måltid

I Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSEs arbejdsgrundlag læser vi desuden, at Herren i nadveren „... *delagtiggør den nadverfejrende menighed i sit legeme og blod under brøds og vins skikkelse*.” Når vi æder brødet og drikker vinen ved nadvermåltidet, så æder og drikker vi Jesu legeme og blod. Vi bruger brød og vin ved nadveren. Dette er sakramentes ydre skikkelser. Ved frembæringen af offeret er nåden fra korsotret gjort tilgængelig. Den mest fuldkomne måde at få del i denne nåde på, er at deltage i nadvermåltidet. Vi modtager Jesu legeme og blod under de ydre skikkelser og forenes med Kristus derved. Vi æder hans legeme og blod. I brødet og vinen, som er indviet (konsekreret) og omskabt i nadveren er Herren Jesus selv virkeligt og i sandhed nærværende på en overnaturlig måde og giver sig til de troende. Brød og vin er Kristi legeme og blod og ikke bare symboler. „*Brødet og vinen er ikke billeder på Herrens legeme og blod – langt fra! – men den guddommeliggjorte Herres eget legeme og blod;*

Herren selv sagde: 'Dette er' ikke et billede på min legeme, men 'mit legeme' og ikke et billede på mit blod, men 'mit blod'.” (Johannes af Damaskus)

Det hellige eukaristi-sakramente eller nadveren er midtpunktet i hele Kirkens liv. I dette sakramente er Kristus virkelig og substantielt tilstede. Han giver sig selv som et ublodigt offer til de troende i en stadig ny og virkelig frembæring af sit blodige offer på korset, givet én gang for alle. Så nadveren er på samme tid sakramente og et virkeligt offer. I dette sakramente modtager de troende Kristi legeme og blod og bliver ved det forenet med ham og gennem ham med hinanden og får del i kraften fra hans frelsesværk, som når sit højdepunkt i hans offer på korset og i hans opstandelse.

Brødet og vinen bliver forvandlet til Kristi legeme og blod. Der sker en forvandling af brød og vin. De bliver noget, som de ikke var før. Hvordan kan dette ske?

Den romersk-katolsk kirke har en helt klar lære om, hvordan det sker. Det er læren om den såkaldte „transsubstantiation.” Denne lære er udarbejdet på grundlag af den aristoteliske filosofi og går ud på, at brødets og vinen væsen bliver udskiftet med Kristi legemes og blods væsen, mens elementernes ydre egenskaber består. Romersk-

katolsk teologi har en charmerende tendens til at forklare alt, også det, som ikke behøves at blive forklaret.

I vor evangeliske kirkeprovins og dens teologi har man derimod traditionelt talt om „consubstantiation.“ Denne lære går ud på, at Jesu legemes og blods væsen kommer tilstede sammen med brødets og vinens væsen. Jesus legeme kommer altså tilstede sammen med brødet og hans blod kommer tilstede sammen med vinen. Man taler om, at Jesu legeme og blod er „i, med og under“ brødet og vinnens skikkelser. Denne lære er lidt vag, synes jeg. Hvordan kan brødet være Kristi legeme, hvis Kristi legeme bare er tilstede sammen med brødet? Jesus sagde jo: „Dette ER mit legeme.“

Begge disse er filosofiske forklaringsforsøg, men vi kan ikke forklare et mysterium og vi skal slet ikke være tvunget til at gøre det ved hjælp af menneskelig filosofi. Vi skal huske, hvad Kingo synger i en salme:

**„Hvordan det sker, det ved jeg ej,
her har han ikke vist mig vej,
min sans så højt sig ej bør sno,
det er mig nok hans ord at tro.“**

(DDS 468,5)

Brødet ER Kristi legeme. Vinen ER Kristi blod. Dette kan vi kun

gribe i troen og vi skal ikke prøve at forstå, hvordan det sker. Vi skal bare tro og acceptere, at det er sådan det er. Når Jesus har sagt, at det forholder sig sådan, så er sagen afgjort.

Nadverens betydning

I arbejdsgrundlaget læser vi til slut: „I nadveren opbygges menighedens fællesskab, og den døbte styrkes og forpligtes til et liv i forsoning med Gud og sit medmenneske.“

Nadveren opbygger menigheden og menighedens fællesskab, fordi den er samlingspunktet og centrum for menighedens fælles liv. Vi modtager et fællesskab med hinanden ved nadverfejringen, fordi nadveren er fællesskab om Kristi legeme og blod. Når vi går til alters, får vi fællesskab med Kristus og derfor også med hinanden. Nadveren er forbindelsesleddet mellem menighedens medlemmer. I nadveren bliver de troende gennem fællesskabet i Herrens legeme og blod forenet både med ham og med hinanden og sammen danner de ét legeme. „Fordi der er ét brød, er vi alle ét legeme“ (1 Kor 10,17).

Efter at have forberedt sig på bedste vis, tager alle de troende del i nadveren, for den, som ikke tager del i Herrens bord, har heller ikke del i Kristi liv. „Hvis ikke I spiser Menneskesønnens kød og drikker hans

blod, har I ikke liv i jer“ (Joh 6,53). Det græske ord, som her er oversat med „spiser,“ blev i gamle dage oversat med „æder.“ Det var faktisk en bedre oversættelse. At „æde“ betyder jo at fylde sig til randen uden hæmninger. Det betyder at „grovæde.“ Det græske ord betyder ordret at „gnaske.“ (Man kan ligefrem mærke fedtet i mundvigene.) Der er tale om at spise i store og ubeherskede mængder, for når det drejer sig om Kristi legeme, bør der ikke være grænser for, hvor meget vi propser i os. Hvorfor? Fordi, når vi æder og drikker Kristus, bliver vi mere og mere som ham, når vi modtager gaverne i tro. Nadveren er det fuldkomne middel til den helliggørelse og fuldkommengørelse, som følger og bør følge efter retfærdiggørelsen af tro. Vi vokser i dyder og får kraft

til at gøre gode gerninger og kan sætte de frugter, som omvendelsen kræver. Ved at modtage Kristus og lade ham gå over i vort stofskifte og lad hans kød og blod blive en del af vort eget legeme og blod, så bliver vi mere og mere ligesom Kristus. Vi lader gaverne styrke og vederkvæge og forandre os. Vi bliver lige med Kristus. Vi bliver „kristelige,“ når vi tager del i nadveren. Ved foreningen med Kristus bliver den troende fyldt med nåde og med alle de åndelige gaver og velsignelser, som foreningen med Kristus fører med sig. Den troende gør fremgang i det åndelige liv, vokse i helliggørelsen og har således håb om opstandelse til det evige liv og fuld deltagelse i Kristi herlige og velsignede rige.

Foto: Simon Madsen

Nogle skridt frem og tilbage uden at stå i stampe

Tanker ved indgangen til et klosterliv (I)

AF DANIEL, NOVICE CR (PETER NISSEN), MIRFIELD, ENGL.

DE 27. JULI 2011 rejste jeg til England for at 'gå i kloster' på prøve. Gennem de sidste to år har jeg besøgt det anglikanske kommunitet *Community of the Resurrection* (CR), som er det eneste de facto overlevende af de tre store anglikanske 'klostre' for mænd, der udsprang af den højkerkelige vækkelse i *Church of England* i Oxford i midten af det 19. århundrede. Gennem disse besøg gik jeg fra at være *Seeker* til *Enquirer*, og da huset accepterede min ansøgning om at prøve mit kald til at leve hos dem, skiftede jeg status til *Aspirant*. Siden den 1. august har jeg været *Postulant*, som udgør de første fire måneders faste ophold som gæst i fællesskabet. Den 3. december 2011 gik jeg ind i næste fase som *Novice*, en periode som normalt varer 2 år.

CR blev stiftet af seks anglikanske præster i Oxford i 1892, og seks år efter flyttede gruppen til Mirfield i Yorkshire, Midtengland, hvor det

med årene voksede sig til en stor institution. Arbejdet kulminerede i det første årti efter Anden Verdenskrig med omkring 70 medlemmer i adskillige huse med et forgrenet arbejde i England og Afrika. I dag udgør fællesskabet 22 medlemmer som alle befinder sig i Mirfield. Men det er også en pæn stor størrelse for et klosterlignende fællesskab, og det er det største organiserede kommunitet for mænd i *Church of England*.

Når jeg bruger betegnelsen 'kloster' med forbehold skyldes det disse fællesskabers historie i den anglikanske kirke. De anglikanske kommuniteter bruger ikke begrebet 'klostre' om sig selv, men kalder sig i stedet *Religious Communities*. Dette skyldes naturligvis reformationen, som ligesom i Danmark satte det romersk-katolske klostervæsen i miskredit, og da Oxfordbevægelsens børn gik i gang med at skabe kommuniteter i *Church of England* på ny, var de i stor grad

overladt til sig selv, da de romerske ordener var betydeligt svækket på grund af den franske revolution og Napoleons hærgen i Europa i det 18. og 19. århundrede. Det er først i sidste del af det 20. århundrede at nogle af dem – inspireret af den genfundne romerske benediktinerpraksis – betegner sig selv som *abbey*s. Den højkerkelige del af det anglikanske fællesskab befinder sig i dag i et spekter fra meget romersk orienterede (såkaldte *Anglo-Catholics*) medlemmer, og til ikke-romersk orienterede. For mig har det været væsentligt at finde et fællesskab som er åben for at vægte reformationens ærinde i sin katolske praksis.

Når jeg har valgt et udenlandsk fællesskab som CR, skyldes det dels at der for tiden ikke findes kommuniteter for mænd i Danmark, dels at CR's udadventede profil passer mig godt. Jeg vil i det følgende dele nogle tanker om de seneste måneders proces ind i fællesskabet, mens jeg håber at noget af det kunne være brugbart for en eller anden.

Kald og karrierebrud

Selvom vores tid påberåber sig en udbredt frihed for den enkelte, er vores samfund ikke gearret til at give den. Det vil sige at der er noget i vores tids tankegang som spænder ben for friheden. Vi vil gerne gøre stor karriere, og ikke mindst yngre gene-

rationer er dybt præget af karrieretænkning på den måde, at vi intet gør, uden det kan se godt ud på CV'et. Det gør min nuværende tilværelse ikke særligt mange steder, så jeg har måttet overvinde min tendens til at ville gardere mig. Men det er uden tvivl en god øvelse. Det er selvfølgelig lettere for mig, fordi jeg ikke har nogen familie at skulle forsøge, men jeg tror at det er vigtigt at vi som kristne jævnligt spørger os selv, om vi søger Guds rige først i den måde, vi har indrettet os på. Det gælder sådan set både om vi forsøger en familie eller lever alene.

Kald er en underlig størrelse. Når vi taler om kald, kan det ofte – måske inspireret af Luther – udelukkende blive noget lavpraktisk og dagligdags à la Thomas Kingos:

Min sjæl, vær frisk og glad,
lad sorgen fare!
Dit legems blomsterblad
vil Gud bevare:
Han vil i dag mig give kraft og styrke,
jeg i mit kald og stand
min Gud og Fader kan
tilbørlig dyrke
(DDS 743,4).

Det er selvfølgelig udmærket for den der har det fint med at være hvor man er, men når store livsforandrende beslutninger skal tages, bliver spørgsmålet om mit kald

pludselig noget større. Vi kan i den anden ende af skalaen læse om bibelske skikkelser som Abraham, Moses og Paulus, som fik markante kald, der ændrede deres hidtidige liv tolt.

Min proces i kaldet har været en kombination af flere sammenfaldende begivenheder. Da jeg besøgte CR første gang på en introduktionsuge til klosterlivet – en såkaldt *Monastic Week*, oplevede jeg en fascination og tiltrækning, som gav mig lyst til at besøge stedet igen. Dertil kom en direkte opfordring fra stedet til at komme tilbage. Efter to yderligere besøg oplevede jeg at trives på stedet i en grad, som gav mig lyst til at blive, og en af mine venner karakteriserede det som en forelskelse.

Parallelt med dette oplevede jeg en stranding i forhold til mit hidtidige liv i Danmark. Jeg oplevede mit liv på min arbejdsplads som afsluttet, dvs. der var ikke rigtig mere for mig at gøre der, og adskillige døre var i årenes løb blevet lukket i en karrieremæssig sammenhæng. Efter et besøg i august 2010 var jeg egentlig klar til at rejse, og blev fra klostrets side inviteret til at komme i foråret, men da jeg ikke må forlade stedet over flere dage i det første år, fik ønsket om at deltage i vigtige familiefester i foråret mig til at udsætte min rejse til sensommeren 2011. Dette halve års forsinkelse kom jeg til at mærke. Det

blev et tungt forår på mit arbejde da jeg mentalt var klar til at bryde op. Efter opbruddet er jeg blevet bekræftet i at tiden var klar, da jeg ikke har savnet mit tidligere arbejde, og da jeg af samme grund har svært ved at se, hvad jeg skal vende tilbage til. Men det har helt klart været en udfordring for min indre kontrolfreak.

Det er mentalt anstrengende at skulle begynde et nyt liv et nyt sted på udenlandsk. De første måneder var strenge, fordi jeg var så socialt sårbar. Kald og følelser føltes sammenfaldende på den måde at jeg på dårlige og ensomme dage spurgte Gud og mig selv, om jeg virkelig havde kald til at være her, mens jeg på gode dage var mindre i tvivl. Den underliggende fornemmelse var dog at Gud ville have at jeg skulle blive her indtil videre, og med tiden blev denne fornemmelse stærkere end mine forskellige følelser på forskellige dage. Dette er en frigørende oplevelse, fordi det hjælper mig til at tage mig selv og mit forhold til mine brødre mindre tungt. I god overensstemmelse med evangeliet får jeg lov til at lægge mine dage i Guds hånd og opleve at han bærer dem. De fire måneder som *Postulant* har været en proces fra stor usikkerhed til en stærkere bevidsthed om at være i Guds omsorg. Men dette har også meget med bøn at gøre.

Bærende bøn

Min nye tilværelse har været en god anledning til at studere bøn, for det er jo en stor dyd her i huset. Vel har jeg læst om bøn før, men hvor lærer jeg meget ved både at læse om og at være i bøn. Noget at det som slår mig er at bøn mere er at være end at gøre. Når både Jesus og Paulus taler om at være i stilhed i bønne, så er det en dyb sandhed, som vi let glemmer. Vi har det med at kommandere med Gud frem for at lytte til ham. Bøn er det modsatte af sekularisering – det er helliggørelse. For når vi lærer at lukke Gud ind i vores hverdagsliv, modarbejder vi vores tids usande tendens til at skille det åndelige fra det materielle og at sætte troen udenfor det offentlige rum og den almindelige hverdag.

Jeg er begyndt at øve mig i stille bøn, den såkaldte kontemplative bøn. Det er den ordløse bøn ind for Guds nærvær. Det er en disciplin som jeg ikke har haft tid eller ro til at praktisere før. Min erfaring efter nogle måneder er at den fungerer bedst i forbindelse med bibel- og anden opbyggelig læsning. Der findes en afvej i denne praksis, hvor bønne kan blive mere meditativ end baseret på Guds Ord.

Jeg oplever det også som et privilegium at kunne deltage i den liturgiske bøn som vi holder fire gange om dagen. Vi beder salmerne fra Salmer-

nes Bog, og her får vi de ord til bønne, som ellers kan være svære at finde. Når jeg har så megen tid til bøn, har jeg følt mig noget udtømt for ord efterhånden, og da er det forfriskende at kunne tage Bibelens salmer til sig – og så får jeg endda lov til at synge dem!

Den liturgiske bøn har desuden den fordel at den er social. Det vil sige at vi sammen med Gud får lov til at bære hinanden. En broder sagde det sådan at vi bærer hinanden gennem den fælles bøn, og nogle dage vil vi opleve at bønne bærer os. Det er naturligvis en udfordring at koncentrere sig om at gentage de samme salmer igen og igen, men efterhånden kommer de ind i kroppen på en måde, så at vi altid får noget med, selvom tankerne bliver flygtige undervejs.

www.re-formatio.dk

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE

Formand

Pastor em. Olav Fog, Johs. P. Sørensens Vej 30, Tebstrup, 8660 Skanderborg, tlf. 86 53 80 08

Øvrige bestyrelsesmedlemmer

Personalechef, cand. jur. Chr. Ankerstjerne Rønneberg, Sdr. Fasanvej 20, Frederiksberg, tlf. 36 45 84 04

Pastor René Møller Yde, Klonhøjvej 9, 9800 Hjørring

Pastor em. Jan Bjerregaard, Drosselvej 8, 6740 Bramming

Pastor em. Bjørn Hansen, Spaden B 6, 3 — dør 3, 2630 Tåstrup

Fr. Kirsten Jakobsen, Hulgårdsvej 13, 2400 København NV

Kasserer

Henrik Didier Gautier, Frederiksberg Alle 34, 1820 Frederiksberg C, tlf. 33 22 12 05

Adresseændringer meddeles kassereren, gerne på: kasserer@kirkelig-fornyelse.dk

Bankforbindelse

Danske Bank, reg.nr. 1551 konto 2 08 81 42. Gaver modtages med tak.

NB! Ved overførsel fra udlandet: SWIFT-BIC: DABADKKK, IBAN: DK25 3000 0002 0881 42

Redaktør af RE-FORMATIO

Pastor Steen Sunesen. Artikler m.m. sendes til: redaktion@re-formatio.dk

Abonnement & medlemskab

Re-formatio koster 200,- årligt i abonnement og løber indtil det opsiges skriftligt.

Medlemskab af FKF incl. abn. 300,- årligt.

RE-FORMATIO

ÅRGANG 53

DECEMBER 2011/3-4

Navnet over alle navne

Bibelforedrag af Søren Poulsen

78

Troens pensel

Klip fra sp. Knud Fensteen Madsens hilsen i Vejen KIRKE-nyt

89

Hvor længe kan vi blive ...

Formandstale og mindeord over Knud Christensen

90

Ritualdannelse

Åbent brev fra en række præster til biskopperne

98

Justin Martyr

Fra „Det fædrene ophav” af Peter Halldorf

100

Nadveren

Bearbejdet foredrag af René Yde

108

Nogle skridt frem og tilbage uden at stå i stampe

Tanker ved indgangen til et klosterliv — I

116